

Nr 37.

Utlåtande i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning med förslag till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän jämte i ämnet väckt motion.

1949 års riksdags bankoutskott hemställde i skrivelse den 6 december 1949 till fullmäktige i riksgäldskontoret att fullmäktige ville låta genom särskilt tillkallade sakkunniga verkställa utredning i vad mån omläggningen av riksdagens arbetsformer påkallade ändringar i de för riksdagens tjänstemän gällande anställnings- och avlöningsvillkoren. Med anledning härav beslöto fullmäktige den 27 april 1950 att för frågans utredning tillsätta en kommitté, bestående av följande ledamöter, nämligen talmannen i riksdagens andra kammare ombudsmannen A. V. Sävström, tillika kommitténs ordförande, dåvarande andre vice talmannen i första kammaren redaktören O. H. Åkerberg, förste vice talmannen i andra kammaren hemmansägaren J. M. Skoglund, dåvarande ledamoten av första kammaren f. d. typografen C. P. Wahlmark, ledamöterna av första kammaren direktören E. A. Lindblom och f. d. statssekreteraren B. Näsgård, riksgäldsfullmäktigen E. Eriksson, sekreteraren i riksdagens första kammare kanslirådet G. H. Berggren samt dåvarande sekreteraren i bankoutskottet, nuvarande riksgäldsdirektören S. Widlund.

Kommittén, som antagit benämningen 1950 års kommitté för riksdagens personalorganisation, har i skrivelse den 24 april 1951 till fullmäktige framlagt resultatet av den i ärendet verkställda utredningen.

Kommitténs skrivelse är bilagd detta utlåtande.

I framställning till bankoutskottet den 26 april 1951, vid vilken fogats kommitténs skrivelse, hava *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som förklarar sig biträda kommitténs förslag, hemställt, att bankoutskottet ville föreslå riksdagen *dels* godkänna vid kommitténs skrivelse fogade förslag till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän, att tillämpas från och med den 1 juli 1951, *dels ock* uppdraga åt fullmäktige att vidtaga de åtgärder som skola ankomma på fullmäktige i enlighet med vad kommittén i skrivelsen förordat.

Till utskottets behandling har överlämnats den i anledning av fullmäktiges förslag väckta motionen II: 632 av fröken *Vinge* och herr *Henriksson*, vari hemställts *dels* att riksdagen ville uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att till 1952 års riksdags vårsession inkomma med förslag till pensionsbestämmelser för riksdagstjänstemännen, *dels* att riksdagen måtte besluta ändringar i förslaget till avlöningsbestämmelser för de hos riksdagen till-

fälligt anställda tjänstemännen i anslutning till vad i motionen angivits, *dels* och att bankoutskottet måtte utarbета härför erforderliga författningstexter.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för de i motionen framställda yrkandena får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

I skrivelse till utskottet i maj 1951 ha *första, andra och tredje lagutskottens ordförande* tagit upp frågan om traktamentsbidrag åt vissa utanför Stockholm eller dess förorter bosatta tjänstemän jämte vissa andra spörsmål. Sälunda har framhållits, att i avlöningsbestämmelserna borde införas ett fristående stadgande om särskilda till storleken bestämda traktamentsbidrag åt dem bland riksdagens tjänstemän, som icke vore bosatta i Stockholm eller dess förorter. Vidare har uttalats, att anledning saknades till det av kommittén föreslagna utbytet i 4 § av ordet »bosatt» mot »stationerad». Slutligen ha framställts vissa erinringar mot den tekniska utformningen av stadgandet i 4 § andra stycket.

I enlighet med av utskottet i memorial nr 34 gjord hemställan har riksdagen beslutat att till innevarande års höstsession uppskjuta behandlingen av fullmäktiges i riksgäldskontoret ifrågavarande förslag och förenämnda i anledning av förslaget väckta motion.

I skrivelse den 7 november 1951 till kamrarnas herrar talmän hava *kanslideputerade* — under erinran att Riksdagstjänstemännens förening påkallat förhandling med kanslideputerade rörande ett antal av de i kommitténs betänkande angivna spörsmålen — anført följande:

Under förhandlingens gång har föreningen närmare bestämt sina yrkanden på sätt framgår av bilagda PM.¹

Till dessa yrkanden ha kanslideputerade, under förbehåll för den riksdagens vederbörande organ tillkommande beslutanderätten, tagit ställning enligt vad nedan angives. Till frågan om tjänstledighetsavdrag för de stats-tjänstemän, som äro anställda som tjänstemän i riksdagen, ha kanslideputerade dock icke kunnat taga ståndpunkt; denna fråga är närmast av beskaffenhet att böra lösas efter överläggningar mellan Kungl. Maj:t och riksdags-tjänstemännens organisation.

I fråga om de belopp, varå procentuellt tillägg bör beräknas å tjänstemännens arvode från riksdagen, stadgas i nu gällande avlöningsbestämmelser, att rörligt tillägg utgår efter samma procenttal, som tillämpas för tjänstemän inom statsförvaltningen, dock högst å 600 kronor i månaden. Sekreteraren hos kammare och i ständigt utskott samt notarie med sekreterargöromål i dylikt utskott åtnjuta sådant tillägg jämväl å arvodesbelopp överstigande 600 men ej 1 200 kronor i månaden, beträffande statstjänsteman dock endast för tid, varunder vederbörande med avstående av samtliga med statstjänsten förenade löneförmåner åtnjuta hel ledighet från denna för tjänstgöring hos riksdagen.

Kommitténs förslag innebär den ändring häri, att rörligt tillägg skall utgå å en månadslön av högst 800 resp. 1 600 kronor. Föreningen har yrkat borttagande av maximeringarna.

¹ Här ej tryckt.

Kanslideputerade förorda för sin del, att maximigränsen 800 kronor höjes till 1 000 kronor och att i övrigt kommitténs förslag följes.

I det av kommittén utarbetade förslaget till ny löneplan för riksdagens tjänstemän ha löneförbättringar föreslagits för sekreterare hos kamrarna samt sekreterare och notarier hos de ständiga utskotten. Riksdagstjänstemännens förening har föreslagit lönegradsuppflyttningar för stomnotarie, förste stenograf och de mest rutinerade korrekturläsarna samt ytterligare höjning av arvodena för notarier hos de ständiga utskotten.

Kanslideputerade få i fråga om stomnotarie och förste stenograf erinra om att en särskild kommitté numera utarbetat förslag till snabbare utgivning av riksdagens debattprotokoll. Detta förslag kommer under den närmaste tiden att bli föremål för riksdagens prövning. Om riksdagen därvid kommer att i huvudsak ansluta sig till kommitténs förslag, kan detta möjligen medföra en viss omläggning av arbetet för dessa tjänstemän. I anledning därav anse kanslideputerade, att med prövningen av deras lönefråga bör anstå tills riksdagen tagit ställning till sistnämnda kommitterades förslag. Skulle emellertid riksdagens beslut innebära, att förslaget om snabbprotokollen icke kommer att tillämpas redan från och med början av nästkommande års riksdag, förorda kanslideputerade att frågan upptages till omedelbar prövning.

I fråga om notarie i ständigt utskott kunna kanslideputerade förorda en månadslön av 825 kronor. Detta innebär sålunda den ändring av den å s. 8 i sakkunnigbetänkandet intagna löneplanen, att dessa notarier placeras i en med 7 betecknad lönegrupp samt att de befattningshavare som av kommittén föreslagits placeras i 7 lönegruppen placeras med oförändrad avlöning i lönegrupp 8.

Vad korrekturläsarna beträffar anse kanslideputerade skäl saknas för uppdelning av dessa i olika grupper.

Frågan om riksdagstjänstemännens semesterersättning bör enligt kanslideputerades mening bli föremål för prövning i anslutning till gällande semesterlag.

I pensionsfrågan ha kanslideputerade redan i sitt till herrar talmän tidigare avgivna yttrande i anslutning till kommitténs betänkande framhållit huru svårbedömlig frågan är och få föreslå, att frågan göres till föremål för en förutsättningslös utredning.

Kanslideputerade kunna icke förorda den av riksdagstjänstemännen föreslagna ändringen av §§ 3 och 5 i det av kommitterade föreslagna avlöningsreglementet.

De nya bestämmelserna torde böra gälla från den 1 juli 1951.

I anledning av en från riksdagstjänstemännens sida under förhandlingen gjord framställning förorda kanslideputerade slutligen, att i avlöningsbestämmelserna stadgas rätt för riksdagstjänsteman, som ej i annan allmän tjänst åtnjuter rätt till fri läkar- och sjukvård, att under riksdagstid erhålla sådan enligt samma grunder som i riksdagens verk anställd personal under förbehåll att han minst ett år varit anställd i riksdagens tjänst. Godtages förslaget torde det ankomma på bankoutskottet, dit behandlingen av betänkandet hänskjutits, att utforma bestämmelse härom.

Med kanslideputerades vid förhandlingarna med tjänstemannaföreningen sålunda gjorda ställningstaganden ha föreningens representanter förklarat sig till freds.

I skrivelse till utskottet den 20 november 1951 hava *kamrarnas herrar talmän* — med överlämnande av kanslideputerades förenämnda yttrande och med förmälan att ärendet behandlats vid ett samma dag hållet sammanträde

med talmanskonferensen, vid vilket sammanträde jämväl utskottens ordförande samt kanslideputerade närvarit — anfört följande:

Mot de sakkunnigas förslag med de jämkningar däri, som av kanslideputerade förordats, framställdes vid sammanträdet ingen annan erinran än att frågan om beredande av särskilda tjänstgöringstraktamenten åt vissa utanför Stockholm eller dess förorter stationerade tjänstemän borde upptagas till förnyat övervägande. Det ifrågasattes, att sådana traktamenten skulle utgå enligt samma grunder, som gällde för tjänstgöringstraktamenten åt stats-tjänstemän under tjänstgöring å annan ort inom riket än stationeringsorten.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit få vi härmed, med överlämnande av kanslideputerades omförmälda yttrande, föreslå, att de sakkunnigas förslag till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän måtte godkännas med de jämkningar, som av kanslideputerade förordats, samt med den ytterligare ändring, vartill ett förnyat övervägande av frågan om rätt till tjänstgöringstraktamenten i vissa fall må föranleda.

Utskottet. Det av 1950 års kommitté för riksdagens personalorganisation utarbetade och av fullmäktige i riksgäldskontoret med tillstyrkan överlämnade förslaget till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän innebär ändringar i åtskilliga hänseenden av gällande anställnings- och avlöningsvillkor för ifrågavarande personal. Såsom de viktigaste framstå förslagen om en förhöjning av grundarvodena för riksdagens sekreterarpersonal samt om höjning av maximigränserna för det rörliga tillägget i 2 § avlöningsbestämmelserna från 600 respektive 1 200 kronor till 800 respektive 1 600 kronor. I övrigt innebär fullmäktiges förslag huvudsakligen smärre ändringar av stadgandena i 4—7 §§ samt en mindre jämkning av arvodet till notarierna i de ständiga utskotten. För en närmare redogörelse för förslagens innebörd torde utskottet få hänvisa till kommitténs skrivelse.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, ha förhandlingar förts mellan kanslideputerade och Riksdagstjänstemännens förening rörande ett antal av de i kommitténs skrivelse angivna spörsmålen. Till de under förhandlingarnas gång från föreningens sida framförda yrkandena ha kanslideputerade, under förbehåll för den riksdagens vederbörande organ tillkommande beslutanderätten, tagit ställning enligt vad i kanslideputerades skrivelse till kamrarnas herrar talmän angivits. Med kanslideputerades vid förhandlingarna med tjänstemannaföreningen sålunda gjorda ställningstaganden ha föreningens representanter förklarat sig tillfreds.

De jämkningar i fullmäktiges förslag till avlöningsbestämmelser, som av kanslideputerade förordats, innebära följande. Maximigränsen 800 kronor för det rörliga tillägget föreslås höjd till 1 000 kronor. För notarie i ständigt utskott ha kanslideputerade förordat en höjning av grundarvodet från enligt förslaget 762 kronor till 825 kronor. Vidare har föreslagits, att i avlöningsbestämmelserna stadgas rätt för riksdagstjänsteman, som ej i annan allmän tjänst åtnjuter rätt till fri läkar- och sjukvård, att under riksdagstid erhålla sådan enligt samma grunder som i riksdagens verk anställd personal under förbehåll att han minst ett år varit anställd i riksdagens tjänst.

Kamrarnas herrar talmän ha förordat, att fullmäktiges förslag till av-

löningsbestämmelser måtte godkännas med de jämkningar, som av kanslideputerade sålunda förordats, samt med den ytterligare ändring, vartill ett förnyat övervägande av frågan om rätt till särskilda tjänstgöringstraktamenten åt vissa utanför Stockholm eller dess förorter stationerade tjänstemän kunde föranleda.

Utskottet anser för sin del, att fullmäktiges förslag bör godtagas med de jämkningar, som angivits av kamrarnas herrar talmän och kanslideputerade. I enlighet härmed har utskottet vidtagit erforderliga ändringar i förslagets 1, 2, 4 och 6 §§. Utskottet förutsätter härvid att, därest utskottets förslag till bestämmelser angående tjänstgöringstraktamente vinner riksdagens godkännande, de av kanslideputerade tidigare beviljade tilläggsarvodena skola bortfalla till den del de avsetts skola utgöra kompensation för merkostnader för vistelse i Stockholm. En dylik omreglering av tilläggsarvodenas belopp torde böra ske räknat från och med den dag, från vilken de nya avlöningsbestämmelserna skola äga tillämpning. Utskottet har, med hänsyn till den av utskottet föreslagna ändrade lydelsen av 4 §, ansett sig böra företaga den jämkningen i förslagets 8 § 1 mom. att besvär över kanslideputerades beslut må anföras hos bankoutskottet jämväl i fall som avses i 4 §. För vinnande av enhetlighet i språkbruket har utskottet slutligen vidtagit den redaktionella jämkningen i fullmäktiges förslag att ordet »befattningshavare» genomgående utbyttis mot »tjänsteman». Det sålunda reviderade förslaget till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän har intagits såsom bilaga till detta utlåtande. (*Bil. 1.*)

I den föreliggande motionen har hemställts, bland annat, att riksdagen ville uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att till 1952 års riksdags vårsession inkomma med förslag till pensionsbestämmelser för riksdagstjänstemännen. Kanslideputerade ha i sin förenämnda skrivelse förordat, att pensionsfrågan göres till föremål för en förutsättningslös utredning. Utskottet ansluter sig för sin del till kanslideputerades förslag. Utredningen torde få verkställas genom fullmäktiges i riksgäldskontoret försorg. Motionens syfte i förevarande hänseende torde därmed få anses tillgodosett. Vad motionen i övrigt beträffar torde den, i den mån de däri framförda yrkandena icke tillgodoses genom de jämkningar som enligt det föregående vidtagits i fullmäktiges förslag, icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet föreslår slutligen, att de nya avlöningsbestämmelserna erhålla giltighet från och med den 1 juli 1951.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med tillämpning från och med den 1 juli 1951, godkänna härvid såsom *Bilaga 1* fogat förslag till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän;

2) att riksdagen må uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret

a) att vidtaga de åtgärder som ankomma på fullmäktige i

enlighet med vad 1950 års kommitté för riksdagens personalorganisation i sitt betänkande förordat;

b) att låta verkställa en förutsättningslös utredning angående införande av pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän;

3) att motionen II: 632, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet ovan anført och hemställt, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 november 1951.

På bankoutsrottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Mogård, Elowsson i Kristianstad, Persson i Vinslöv och Boo; samt

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Persson i Norrby, Sköldin, von Seth, Johansson i Kalmar och Hallberg.

Bilaga 1.

Förslag

till

avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän.

1 §.

Arvode utgår till nedanstående tjänstemän med följande belopp för månad:

Kamrarna:

Sekreterare	kronor	1 660
Notarie (stomnotarie)	»	1 002
Förste stenograf	»	1 002
Stenograf	»	870
Förste kanslist	»	870
Kanslist, tillika registrator	»	762
Kanslist	»	654
Kanslibiträde	»	540

Anm. Därest viss tjänsteman inom kammars kansli av talmannen utses att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren och i övrigt biträda sekreteraren, utgår till sådan tjänsteman, utöver arvode, särskild ersättning med 240 kronor för månad.

Statsutskottet:

Sekreterare	kronor	1 660
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål	»	1 240
Annan notarie	»	825
Kamrerare	»	870
Registrator	»	762
Kanslist	»	654
Kanslibiträde	»	540

Konstitutions-, bevillnings-, banko-, första, andra och tredje lag- samt jordbruksutskotten:

Sekreterare	kronor	1 550
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål	»	1 240
Annan notarie	»	825
Kanslist	»	654
Kanslibiträde	»	540

Allmänt beredningsutskott:

Sekreterare	kronor	870
Kanslist	»	654

Riksdagens kansli:

Sekreterare	kronor	582
vilket arvode dock ej må överstiga 2 328 kronor för riksdag.		
Korrekturläsare	»	690

Anm. Därest såsom sekreterare hos riksdagens kansli anställes tjänsteman, som tillika tjänstgör å annan befattning hos riksdagen, skall arvodet till sekreteraren bestämmas till det lägre belopp än 582 kronor i månaden, som kanslideputerade finna skäligt.

2 §.

Å arvode, som i 1 § sägs, utgår rörligt tillägg efter samma procenttal som tillämpas för tjänstemän inom statsförvaltningen, dock högst å 1 000 kronor i månaden. Sekreterare hos kammare och i ständigt utskott samt notarie med sekreterargöromål i dylikt utskott åtnjuter sådant tillägg jämväl å arvodesbelopp överstigande 1 000 men ej 1 600 kronor i månaden, beträffande stats-tjänstemän dock endast för tid, varunder vederbörande med avstående av samtliga med statstjänsten förenade löneförmåner åtnjuter hel ledighet från denna för tjänstgöring hos riksdagen.

3 §.

1. Arvode till tjänstemän hos utrikesutskottet eller hos särskilt, enskilt eller sammansatt utskott bestämmes av kanslideputerade, sedan utskottet avgivit förslag i ämnet.

2. Där särskilda skäl därtill föranleda, må kanslideputerade på framställning av kammares talman eller vederbörande utskottsordförande bestämma, att till sekreterare hos kammare resp. sekreterare eller notarie med sekreterargöromål i ständigt utskott skall utöver i 1 § angivet arvode utgå särskilt tilläggsarvode.

4 §.

Tjänsteman, vilken icke är stationerad i Stockholm eller dess förorter, äger åtnjuta tjänstgöringstraktamente såsom vid tjänstgöring från och med 16:e dygnet enligt föreskrifterna i 20 § 3 mom. a) tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente. Tjänstgöringen skall härvid för statstjänsteman anses fullgjord i innehavande tjänst, medan för annan tjänsteman det tillämpliga traktamentsbeloppet efter prövning i varje särskilt fall fastställles av kanslideputerade. I fråga om tjänstgöringstraktamente skola härutöver i tillämpliga delar gälla vad i 20 § 3 mom. c) och d) förenämnda tilläggsbestämmelser är stadgat.

Tjänsteman, som avses i första stycket, äger åtnjuta ersättning för resa i andra klass till och från Stockholm vid riksdagstjänstgöringens början och slut ävensom för en hem- och återresa i samma reseklass för varje hel 15 dagarsperiod under tjänstgöringstiden; dock att ersättning icke må utgå enligt högre klass än som verkligen kommit till användning.

Tjänsteman, som åtföljer utskott vid resa, äger rätt till traktamente, beträffande statstjänsteman enligt den traktamentsklass i allmänna resereglementet, i vilken han som statstjänsteman är placerad, och beträffande annan tjänsteman efter kanslideputerades bestämmande.

5 §.

Arvode beräknas för tiden från dagen för tjänstemans inträde i tjänstgöring till och med dagen för tjänstgöringens slut. Arvode utbetalas månadsvis i efterskott och sista gången vid tjänstgöringens slut.

Uppgift å dag för tjänstgöringens slut skall av ledning för kammare och utskott tillställas kanslideputerade med angivande av skäl för utsträckning av tjänstgöringstiden efter riksdagssessions slut.

6 §.

Beviljas tjänsteman för tid, då han är anställd hos riksdagen, tjänstledighet på grund av vederbörligen styrkt sjukdom eller av annan anledning, äga kanslideputerade bestämma, om och i vad mån avdrag å hans löneförmåner för sådan tid skall ske.

Tjänsteman, som icke på grund av innehav av annan statsanställning är tillförsäkrad fri läkarvård samt sjukvårdsförmåner, må, därest han under minst ett år varit anställd i riksdagens tjänst, åtnjuta de förmåner i nämnda hänseenden, som enligt 7 kap. avlöningsreglementet för riksdagens verk tillkomma tjänstemän, tillhörande avdragsgrupperna 2 och 3, vid nämnda verk. Den befogenhet som enligt 41 § 1 mom. nämnda reglemente tillagts delegerade för riksdagens verk skall vid tillämpning härav tillkomma kanslideputerade.

Sekreterare hos kammare respektive sekreterare eller notarie med sekreterargöromål i ständigt utskott, vilken icke äger rätt till semester i annan befattning, äger åtnjuta semesterersättning i den ordning sådan ersättning tillkommer tjänsteman, placerad högre än 26:e lönegraden, enligt bestämmelserna i 29 och 30 §§ avlöningsreglementet för riksdagens verk. I övrigt gälla bestämmelserna i 1945 års allmänna semesterlag.

7 §

Kanslideputerade äga använda erforderliga belopp dels till biträde vid utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet, dels ock för upprättande av vederbörliga register av riksdagstrycket för varje riksdag.

8 §.

1. Över kanslideputerades beslut angående ersättning i fall, som avses i 3, 4 och 6 §§, må besvär anföras hos bankoutskottet.

2. Förening av tjänstemän äger förhandla med kanslideputerade beträffande personalens allmänna anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor ävensom beträffande tillämpningen av sådana villkor, dock utan att inskränkning därigenom göres i riksdagens vederbörande organ tillkommande beslutanderätt.

9 §.

Ovanstående bestämmelser skola tillämpas från och med den 1 juli 1951 och förbliva gällande, intill dess riksdagen annorlunda beslutar.

Övergångsbestämmelser.

Den som vid 1934 års riksdag var anställd i befattning såsom sekreterare hos kammare eller hos ständigt utskott eller såsom notarie med sekreterargöromål och som därvid enligt 1933 års avlöningsbestämmelser ägde rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner i statstjänst, må vid fortsatt anställning hos riksdagen i samma befattning eller i annan befattning, med vilken enligt nämnda avlöningsbestämmelser var förenad dylik rätt, utöver arvode enligt 1 § här ovan uppbära ersättning med hälften av vad han visat sig hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av till innehavd statstjänst hörande avlöningsförmåner. Sådan ersättning utbetalas vid utgången av varje månad och sista gången efter slutad tjänstgöring.

Till Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret.

Med godkännande av bankoutskottets memorial nr 50 uppdrog 1949 års riksdag åt fullmäktige i riksgäldskontoret att låta genom särskilt tillkallade sakkunniga verkställa utredning i vad mån omläggningen av riksdagens arbetsformer påkallade ändringar i de för riksdagens tjänstemän gällande anställnings- och avlöningsvillkoren. I sin skrivelse till fullmäktige har utskottet framhållit, att utredningen borde vara oförhindrad att föreslå alla de åtgärder rörande personalorganisationen, som kunde vara av betydelse för riksdagsarbetets bedrivande under så effektiva former som möjligt.

Fullmäktige beslöt den 27 april 1950 tillsätta en kommitté för utredning av ifrågavarande spörsmål och utsågo till ledamöter av denna talmannen i riksdagens andra kammare ombudsmannen A. V. Sävström, tillika kommitténs ordförande, dåvarande andre vice talmannen i första kammaren redaktören O. H. Åkerberg, förste vice talmannen i andra kammaren hemmansägaren J. M. Skoglund, dåvarande ledamoten av första kammaren f. d. typografen C. P. Wahlmark, ledamöterna av första kammaren direktören E. A. Lindblom och f. d. statssekreteraren B. Näsgård, riksgäldsfullmäktigen E. Eriksson, sekreteraren i riksdagens första kammare kanslirådet G. H. Berggren samt dåvarande sekreteraren i bankoutskottet nuvarande riksgäldsdirektören S. Widlund. Andre vice talmannen O. H. Åkerberg har avlidit.

Kommittén, som antagit benämningen »1950 års kommitté för riksdagens personalorganisation», har såsom sekreterare anlitat kamreraren i riksgäldskontoret G. A. V. Sandqvist.

Vid behandling av frågor rörande tjänstemännens avlöningsförhållanden har det visat sig värdefullt att ha tillgång till en översikt av dessa frågor tidigare handläggning i riksdagen. I anledning härav har utarbetats bifogade historik över avlönings- och anställningsvillkor för riksdagens tjänstemän, till vilken kommittén får hänvisa.

För fullgörande av sitt uppdrag riktade kommittén till riksdagens olika organ en förfrågan, huruvida och i så fall i vilka avseenden omläggningen av riksdagens arbetsformer påkallade ändring av personalorganisationen. Härvid framhölls, att det var av särskild betydelse att få klarhet i frågan, huruvida riksdagsarbetet kunde påskyndas genom förändringar i personalorganisationen, personalens anställnings- och avlöningsförhållanden eller genom rationalisering av det arbete, som utfördes av tjänstemännen. I sistnämnda avseende borde beaktas möjligheterna att för rutinarbete använda mindre kvalificerad arbetskraft.

Kommittén har å sin anhållan erhållit följande svar.

'Kamrarnas herrar talmän ha för sin del icke ansett kommitténs förfrågan föranleda några uttalanden.

Kanslideputerades ordförande har beträffande den kanslideputerade underställda personalen anfört, att riksdagsarbetet som sådant icke torde kunna påskyndas genom de av kommittén antydda eventuella förändringarna i personalorganisationen, personalens anställnings- och avlöningsförhållanden eller genom rationalisering av det arbete, som utfördes av tjänstemännen, allra minst genom att använda mindre kvalificerad arbetskraft.

Ordföranden i *utrikesutskottet* har meddelat, att inga omständigheter framträtt, som påkalla ändring i hittills tillämpat förfaringsätt.

Ordföranden i *konstitutionsutskottet* har framhållit, hur rekryterings- och svårigheterna ökat under senare år. Då riksdagsarbetet numera uppdelats på en vårsession och en efterföljande höstsession såsom normala företeelser, behöver riksdagen till sitt förfogande befattningshavare med en effektiv årlig tjänstgöringstid av ungefär samma längd som den fast anställda lärarpersonalen vid ett flertal allmänna läroinrättningar. Tiden syntes därför vara inne för en omprövning av frågan, om ej riksdagens egna tjänstemän borde knytas fastare till riksdagen än som för närvarande vore fallet. De högsta befattningshavarna hos kamrar och utskott skulle i anställningshänseende kunna jämföras med befattningshavare tillhörande Cp-löne- grader inom den statliga löneplanen nr 2.

Om riksdagen även i fortsättningen skulle komma att begagna sig av tillfälligt anställda tjänstemän, borde dessa erhålla en viss lönekomensation med hänsyn till den begränsade anställningstiden. Liksom för närvarande skulle tilläggsarvodet utgå. Bestämmelserna borde emellertid utformas så, att individuella beslut härom bleve obehövlige.

Generella regler borde införas, genom vilka riksdagen garanterade sina egna befattningshavare samma sociala förmåner som statens övriga befattningshavare. Närmare bestämmelser på förevarande område syntes särskilt angelägna i fråga om de befattningshavare hos riksdagen, vilka icke innehade annan allmän tjänst. För denna kategori tjänstemän funnes icke någon pensionsreglering, ingen rätt till motsvarande semesterförmåner, som tillkomme statstjänstemän i allmänhet, och ej heller någon ovillkorlig rätt till avlöning under sjukdom.

Ordföranden i *statsutskottet* har överlämnat en av utskottets sekreterare utarbetad promemoria, vari framhålles, att en jämnare fördelning av propositionsavlämnandet för statsutskottets del skulle betyda en påtaglig vinst. För påskyndande av riksdagsarbetet utgjorde detta förhållande den viktigaste faktorn. Omläggningen av riksdagens arbetsformer hade lett till en minskning av arbetstiden under vårsessionen med därav följande löne- minskning, ehuru arbetsuppgifterna såväl kvantitativt som kvalitativt praktiskt taget varit oförändrade. Rekryterings- och svårigheterna hade härigenom ytterligare markerats. Kunde emellertid ersättning för mistad lön i egen tjänst utgå, skulle säkerligen en av de mest avhållande faktorerna, då det gällde rekryteringen av tjänsterna hos utskottet, elimineras.

En förutsättning för att personalorganisationen kunnat fungera tillfreds- ställande hade varit, att sekreterargöromålen uppdelats på sekreterarna (notarierna med sekreterargöromål) och notarierna samt i vissa fall även på kanslisterna. Det borde övervägas, om icke ersättning i någon form

kunde beredas notarierna och kanslisterna för de ökade krav, denna arbetsomläggning medförde för dem.

För maskinskrivningsarbete men även för mera kvalificerade arbetsuppgifter funnes i statsutskottet anställd en kvinnlig kanslist, för vilken ifrågasattes en fastare anställningsform. Något annat behov av arbetskrafter för rutinarbete förefunnes icke för utskottet. Härvid förutsattes att vid vissa tillfällen för biträde med maskinskrivning särskild arbetskraft måste anlitas.

Slutligen ifrågasattes om icke traktamentsersättning borde utgå till tjänstemän, som medföljde på utskottets resor.

Ordföranden i *bevillningsutskottet* har anfört, att han icke funnit omläggningen av riksdagens arbetsformer böra föranleda någon ändring i utskottets personalorganisation. Några möjligheter att i vidare mån än som redan skett på mindre kvalificerad arbetskraft överflytta enklare arbetsuppgifter föreläge icke. För ett ändamålsenligt bedrivande av utskottsarbetet borde vid behov begagnas möjligheten att uppskjuta behandlingen av vissa ärenden från vår- till höstsession.

Första lagutskottets ordförande har anfört, att omläggningen av riksdagens arbetsformer icke föranlett behov av ändrade anställnings- och avlöningsbestämmelser för kanslipersonalen. Genom att i ökad omfattning använda specialföredragande och annan extra kanslipersonal hade svårigheterna med det forcerade arbetet under vårsessionens senare del kunnat mötas.

Ur rekryterings- och rättvisesynpunkt vore det måhända önskvärt, om den vid 1948 års riksdag behandlade frågan om traktamentsersättning kunde upptagas till förnyad prövning.

För skrivhjälp syntes liksom hittills den centrala skrivbyrån få anlitas. Det skulle emellertid spara mycket arbete för sekretariatet, om skrivbyrån på kallelse kunde ställa arbetskraft till förfogande för att upptaga dikta- men och för att biträda exempelvis med diarieföring och uppklistring av reciter. Till svårigheten att giva skrivbyrån en sådan organisation, att den särskilt under den brådaste tiden skulle kunna tillfredsställa utskottens anspråk, komme den omständigheten, att utskottssekretariatet i stor utsträckning måste utföra sitt arbete å annan tid än vanlig arbetstid. Möjlighet att diktera även under annan tid än vanlig arbetstid skulle finnas för sekretariatet, om till deras disposition ställdes ett antal diktafonapparater. Emellertid vore det önskvärt, om skrivbyråns personal, som i varje fall nu syntes vara alltför knappt tillmätt, bleve så stor, att den städse kunde tillhandagå sekretariatet med biträde i olika hänseenden.

Ordföranden i *andra lagutskottet* har framhållit, att avlöningsförmånerna i riksdagen borde anpassas efter vederbörandes befattning och löneförmåner inom statsförvaltningen. Avlöningen under tjänstgöring i utskott borde därvid med skäligt belopp överstiga vederbörandes lön i statstjänst. Tjänstemän stationerade utanför Stockholm borde därutöver erhålla full kompensation för de merkostnader, som åsamkades dem under vistelsen i Stockholm. Härigenom skulle de ofta återkommande ombytena av personal minska, då tjänstemännen icke av ekonomiska skäl i samma utsträckning som hittills vid en befordran i statsförvaltningen skulle lämna sin tjänst i utskottet.

För *tredje lagutskottets* del har ordföranden icke ansett någon ändring av personalorganisationen eller tjänstemännens anställnings- och avlöningsförhållanden påkallad.

Systemet att all skrivhjälp skall tillhandahållas av den centrala skrivbyrån hade för tredje lagutskottets vidkommande fungerat tillfredsställande.

Av betydelse för rekryteringen vore den nuvarande möjligheten att erhålla tilläggsarvode, så att för statstjänsteman, som ägnade hela sin tid åt utskottsarbete och avstode samtliga med statstjänsten förenade löneförmåner, summan av arvode och rörligt tillägg med visst belopp överstege vederbörandes lön i statstjänst.

Ordföranden i *jordbruksutskottet* har framhållit svårigheterna för sekreteraren att snabbt få fram inom utskottet behandlade ärenden på grund av brist på skrivhjälp. Utskottet vore hänvisat till den gemensamma skrivbyrån, vars personal syntes vara för knapp för att kunna tillgodose de stora krav på snabbhet, som måste ställas på dem. Till utskottets förfogande borde därför ställas ett skrivbiträde.

En förutsättning för att till utskottet knyta tillräckligt kvalificerade personer vore, att den heltidsanställda sekreterarens arvode jämte tillägg bestämdes så, att det komme att minst motsvara vad som utginge vid tjänstgöring såsom sakkunnig i departement, d. v. s. gottgörelse för avstådda löneförmåner samt i regel åtta kronor om dagen i tillägg, även om vederbörande vore bosatt i Stockholm.

Ordförandena i *de allmänna beredningsutskotten* ha båda ansett, att personalen borde jämställas med jämförliga befattningshavare hos ständiga utskott. Det syntes annars komma att visa sig svårt att erhålla tillräckligt kvalificerade tjänstemän för sekreterare- och kanslistbefattningarna. För andra kammarens allmänna beredningsutskott hade ifrågasatts möjlighet att anställa ett kanslibiträde för mera rutinartade göromål.

Riksdagstjänstemännens förening har hemställt om att få för kommittén framlägga sina synpunkter på frågan angående anställnings- och avlöningsförhållandena för riksdagens tjänstemän samt i senare inlämnad skrivelse och vid företräde inför kommittén av representanter för föreningen framställt önskemål särskilt i följande avseenden.

'Inga generella regler finnes för pensionering av befattningshavare hos riksdagen. Då pensioner beviljats, hade beslut härom i regel fattats i samband med befattningshavarens avgång ur tjänsten. För framtiden bindande, generella regler borde uppställas i anslutning till de normer, riksdagen själv fastställt för statliga befattningshavare i allmänhet. För de tjänstemän hos riksdagen, som jämväl innehade annan allmän tjänst, förenad med pensionsrätt, borde tilläggs pensioner beviljas.

Regler borde vidare införas i fråga om sjukavlönning samt ersättning för läkar- och sjukvårdskostnader. Kanslideputerade beslöte nu efter prövning från fall till fall om avlöningens storlek vid sjukdom. Denna befogenhet syntes dock endast avse tid, då riksdagssession påginge, men ej tiden mellan sessionerna.

Riksdagstjänstemännen borde, med beaktande av arten och omfattningen av deras arbetsuppgifter, i fråga om semesterförmåner jämnas med närmast motsvarande kategorier befattningshavare i riksdagens egna verk.

Skulle tjänstemännen hos riksdagen även i fortsättningen komma att knytas till denna endast för ett år i sänder samt erhålla avlöning blott under riksdagstid, måste det vara rimligt, att de erhöle en skäligen lönekomensation för vardera av dessa omständigheter.

I riksdagens eget intresse borde rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner i annan tjänst återinföras, så att riksdagstjänsterna framstode som tillräckligt lockande för kvalificerade sökande. Denna form av ersättning borde ej begränsas till ett fåtal befattningshavare hos riksdagen utan avse riksdagstjänstemännen i allmänhet.

I samband med översyn av gällande avlöningsbestämmelser för riksdagens personal har kommittén upptagit de sålunda framförda spörsmålen till prövning. Kommitténs överväganden ha gett anledning till följande uttalanden.

Det tidigare avslutandet av vårsessionen, som genomförts i samband med omläggningen av riksdagens arbetsformer, har medfört vissa svårigheter för utskotten och i synnerhet för statsutskottet. Det största hindret för en rationell arbetsfördelning inom statsutskottet har befunnits vara den ojämna tillströmningen av propositioner. För påskyndande av riksdagsarbetet har utskottets sekreterare ansett en *jämnare fördelning av propositionsavlämnandet* vara den viktigaste faktorn. Statsutskottets avdelningar ha under två till tre veckor före utgången av tiden för avgivande av budgetpropositioner icke tillgång till arbetsmaterial i önskvärd utsträckning. Efter propositionstidens utgång liksom vid riksdagens början hopas däremot materialet. Det ojämna propositionsavlämnandet inverkar givetvis även på arbetet i övriga utskott, om också ej i samma omfattning som i statsutskottet. För statsutskottet såsom ett budgetutskott föreligger ej heller i samma utsträckning som för exempelvis lagutskotten möjlighet att uppskjuta behandlingen av ärenden till höstsessionen.

En större planmässighet i propositionsavlämnandet är därför ett önskemål, som kommittén särskilt vill framhålla. I övrigt förutsätter kommittén, att möjligheten att uppskjuta behandlingen av ärenden till höstsessionen i fortsättningen liksom hittills utnyttjas, i den mån så erfordras med hänsyn till arbetsbelastningen inom utskott och hinder mot uppskov icke föreligger.

För arbetet inom utskotten är det nödvändigt att ha tillgång till arbetskraft, som är både kvalificerad och rutinerad. Speciellt gäller detta befattningarna såsom sekreterare och notarier med sekreterargöromål i utskotten. Vissa svårigheter att rekrytera nämnda befattningar ha uppkommit under de senaste åren. För att göra anställningen hos riksdagen mera lockande ha framförts förslag om årsarvoden, vissa sociala förmåner, ersättning för mistad avlöning i statstjänst, traktamentsbidrag m. m.

Kommittén anser det vara en fördel för riksdagen att äga tillgång till statens tjänstemän med deras erfarenhet och sakkunskap beträffande förvaltningens olika områden. Av ovannämnda särskilt kvalificerade befattningshavare äro endast ett fåtal icke-statstjänstemän. *Avlöningssystemet* bör därför lämpligen avpassas efter den statsanställda gruppen och undantagsbestämmelser gälla för icke-statstjänstemän. I sådant avseende har kommittén funnit de nuvarande avlöningsbestämmelserna vara ändamålsenliga. De medgivna löneförmånerna ha hittills i stort sett visat sig kunna tillförsäkra riksdagen de tjänstemän av olika kategorier, som erfordras för riksdagsarbetets behöriga gång. Att, såsom ordföranden i konstitutionsutskottet föreslår, införa ett anställnings- och avlöningssystem med *fasta årslöner* och inplacering av de högsta befattningarna inom kamrar och utskott i Cp-lönegrader enligt den statliga löneplanen nr 2, har kommittén icke kunnat förorda. Riksdagen arbetar under 6 à 7 månader om året i de

fall, då höstsession följer på vårsessionen. Har riksdagen endast vårsession, blir arbetstiden omkring 5 månader. En riksdag med enbart vårsession kan därför svårligen motivera årsanställning av personalen. Även om man antar, att uppdelningen av riksdagsarbetet på en vårsession med efterföljande höstsession skulle bli en normal företeelse, bör riksdagen icke genom ett system med årsanställning binda sig vid viss personal på ett fastare sätt än för närvarande. Den större rörlighet, som följer med det nuvarande systemet, måste anses vara till övervägande fördel för riksdagen just med hänsyn till rekryteringen av riksdagstjänsterna bland stats-tjänstemännen. Beaktas bör dessutom, att en hos riksdagen helårsanställd tjänsteman icke får den fortlöpande kontakt med förhållandena i statsförvaltningen, som är så viktig för arbetet inom riksdagen. Riksdagstjänstemännens förening har icke framfört något önskemål om helårsanställning.

Att såsom ifrågasatts bereda en fastare anställningsform för en kvinnlig kanslist i statsutskottet kan kommittén icke förorda.

Riksdagstjänstemännens förening anser, att rätt för riksdagens tjänstemän till *ersättning för mistade avlöningsförmåner* i annan tjänst bör återinföras. Enligt föreningens åsikt bör denna form av ersättning ej begränsas till ett fåtal befattningshavare hos riksdagen utan avse riksdagstjänstemännen i allmänhet. Från statsutskottet har framhållits, att om ersättning för mistad lön kunde utgå, skulle säkerligen en av de mest avhållande faktorerna, då det gäller rekryteringen av tjänsterna hos utskottet, elimineras.

Frågan har fått förnyad aktualitet genom ett beslut av regeringen innevarande år, att departementstjänstemän, som inneha andra än rent tillfälliga uppdrag hos riksdagen, skola beredas tjänstledighet med motsvarande löneavdrag i den utsträckning, som kan befinnas erforderlig för uppdragets fullgörande. Det har förutsatts, att på grund härav löneavdrag skall göras å tjänstemännens i departementen utgående löner med för sekreterare hos kammare och ständigt utskott minst $\frac{1}{3}$, för stenograf minst $\frac{1}{7}$ och för annan befattningshavare minst $\frac{2}{7}$. Enahanda regler ha avsetts tillämpade även inom statsförvaltningen i övrigt, då cheferna för de under departementen lydande verk, vid vilka funnos befattningshavare, som under vårsessionen 1950 innehade uppdrag hos riksdagen, under hand under rättats om regeringens beslut i fråga om departementstjänstemännen. Samma regler torde enligt kommitténs mening även böra tillämpas beträffande tjänstemän vid riksdagens verk.

Ovan angivna regeringsbeslut — vilket innebär en tillämpning av bestämmelserna i 7 § statens allmänna avlöningsreglemente angående för- ening av tjänst med tjänstebefattning eller uppdrag — kan enligt kommitténs åsikt icke i och för sig berättiga till ett införande av rätt till ersättning för mistad avlöning för riksdagens personal. Med hänsyn främst till rekryteringsmöjligheterna har kommittén emellertid ägnat frågan ingående överväganden. Kommittén har härvid icke ansett tillräckliga skäl föreligga för att förorda en återgång till en sådan avlöningsform.

Ersättning för mistad avlöning tillkom före 1935 års riksdag endast vissa högre befattningshavare hos riksdagen främst sekreterarpersonalen, nämligen sekreterare hos kamrar och ständiga utskott samt notarier med sekreterargöromål. Kommittén vill erinra, att då 1934 års bankoutskott påyrkade, att ersättningen för mistad avlöning skulle avvecklas, utskottet föreslog en förhöjning av arvodesbeloppen, vilken enligt utskottets uppfattning borde säkerställa en god rekrytering. Skulle emellertid i en fram-

tid svårigheter härutinnan uppkomma, syntes lämpligen avvägningen av avlöningsbeloppen då böra upptagas till av förhållandena betingad förnyad omprövning. Denna utväg anser kommittén nu böra begagnas beträffande sekreterarpersonalen.

Med proposition nr 114 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen lönerevision för statsförvaltningens chefstjänstemän från och med den 1 juli 1951. Byråchefs- och rådstjänster i lönegrad Ca 33 föreslås uppflyttade till lönegrad Ca 37, vilket innebär en grundlöneökning med inemot 12 procent. Tjänstemän med lön enligt löneklass 10 och högre löneklasser å löneplan 2 skulle erhålla en procentuellt ungefär lika stor grundlöneförbättring. Det maximibelopp, å vilket rörlig förhöjning av lön må beräknas, föreslås höjt från 1 200 kronor till 1 600 kronor för månad.

En förhöjning av grundarvodena för riksdagens sekreterarpersonal torde kunna motiveras på samma sätt som för statens chefstjänstemän, nämligen rekryteringshänsyn och önskan att öka löneavståndet till underställda tjänstemän. Ifrågasvarande befattningar äro såsom redan nämnts de viktigaste i riksdagens personalorganisation och kunna jämföras med byråchefs- eller högre tjänster inom statsförvaltningen. I bifogade förslag till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän ha grundarvodena för sekreterarpersonalen uppräknats med 12 procent med avrundning till närmast högre tiotal kronor. Maximigränserna för det rörliga tillägget i 2 § avlöningsbestämmelserna ha höjts från 600 respektive 1 200 kronor till 800 respektive 1 600 kronor. De föreslagna ändringarna skulle tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1951. För innevarande riksdags vårsession skulle ingen ändring ske. Omstående tabell utvisar gällande och föreslagna arvodesbelopp.

Den föreslagna förhöjningen av grundarvodena för månad utgör för sekreterare i kammare och hos statsutskottet 178 kronor, för sekreterare hos övriga ständiga utskott 167 kronor och för notarie med sekreterargöromål 136 kronor. Genom höjning av maximigränsen för det rörliga tillägget från 600 till 800 kronor kommer härtill för de tjänstemän, som behålla en del av lönen i statstjänst, 64 kronors ökning av det rörliga tillägget. Den ökning av löneförmånerna, som sålunda skulle utgå till ifrågasvarande sekreterarpersonal, kompenseras i viss mån den minskning av avlöningen i statstjänst, som denna personal har att vidkännas på grund av ovanberörda regeringsbeslut om avstående av viss del av denna avlöning. Vad härefter angår de statstjänstemän, som avstå samtliga med statstjänsten förenade löneförmåner, och för tjänstemän, som icke ha annan anställning än riksdagstjänst, utgör ökningen av det rörliga tillägget i stället 128 kronor för sekreterare i kammare och hos statsutskottet, 112 kronor för sekreterare i ständiga utskott och 44 kronor för notarier med sekreterargöromål. I sistnämnda fall är ökningen sålunda mindre än för statstjänstemän, som behålla största delen av avlöningen i statstjänst. Liksom hittills blir det därför även efter den ifrågasatta arvodesregleringen nödvändigt att i vissa fall utbetala särskilda tilläggsarvoden.

Kommittén har avsett, att den föreslagna höjningen av maximigränsen för det rörliga tillägget från 600 till 800 kronor skall tillämpas icke endast för sekreterarpersonalen utan även för *övrig kanslipersonal*. Detta skulle medföra, att avlöningen i riksdagen ökar med belopp varierande mellan 17 kronor i månaden för kanslist och 64 kronor för stomnotarie, förste stenograf, stenograf, förste kanslist, kamrer hos statsutskottet och sekreterare

Befattning hos riksdagens kamrar, utskott eller kansli	Månads- arvode enl. beslut av 1948 (1949) års riksdag Kronor	Månadsarvode inklusive rör- ligt tillägg vid 1951 års riksdags vårses- sion ¹ Kronor	F ö r s l a g		
			Månads- arvode fr.o.m.den 1/7 1951 Kronor	Rörligt tillägg ² Kronor	Summa Kronor
1. Sekreterare i kammare och hos statsutskottet	1 482	² 1 679 1 871	1 660	⁴ 261 517	⁴ 1 921 2 177
2. Sekreterare hos annat ständigt utskott	1 383	² 1 580 1 772	1 550	⁴ 261 501	⁴ 1 811 2 051
3. Notarie med sekreterargöromål	1 104	² 1 301 1 462	1 240	⁴ 261 402	⁴ 1 501 1 642
4. Stomnotarie, förste stenograf ..	1 002	1 199	1 002	261	1 263
5. Sekreterare hos beredningsutskott	870	² 1 067 1 153	870	⁴ 261 283	⁴ 1 131 1 153
6. Stenograf, förste kanslist, kamrerare hos statsutskottet	870	1 067	870	261	1 131
7. Kanslist, tillika registrator, registrator hos statsutskottet	762	959	762	249	1 011
8. Notarie i ständigt utskott.....	726	923	762	249	1 011
9. Korrekturläsare	690	887	690	226	916
10. Kanslist	654	851	654	214	868
11. Sekreterare hos riksdagens kansli	582	773	582	191	773
12. Kanslibitråde	540	718	540	178	718

¹ Rörligt tillägg å högst 600 kr.
² Vid hel ledighet från statstjänst: rörligt tillägg å högst 1 200 kr.
³ Rörligt tillägg å högst 800 kr.
⁴ Vid hel ledighet från statstjänst: rörligt tillägg å högst 1 600 kr.

hos beredningsutskott. För statstjänstemän i exempelvis 24:e lönegraden, vilka tidigare fått behålla hela sin avlöning i statstjänst vid tjänstgöring i riksdagen å befattningar tillhörande »övrig kanslipersonal», innebär ovan nämnda regeringsbeslut om avdrag av viss del av lönen i statstjänst, att den sammanlagda avlöningen i riksdagen och statstjänst i förhållande till samma avlöningförmåner vid 1950 års riksdag i några fall skulle öka endast obetydligt. Beträffande kanslisterna uppstår t. o. m. någon minskning. Kanslistbefattningarna äro i en del fall inrättade som heltidstjänster och tillsatta med biträdespersonal, som är maskinskrivningskunnig. För denna personal torde den nu utgående avlöningen vara lämpligt avvägd. Övriga kanslistbefattningar äro bisysslor, ehuru samma avlöning tillämpas som för heltidsanställd personal. Att införa övergångsbestämmelser, som skulle ge innehavaren av bisysslan en högre avlöning i riksdagen än den heltidsanställda personalen i samma befattning, anser kommittén utslutet.

Det förslag till reglering av arvoden till riksdagens tjänstemän, som kommittén i det föregående framlagt, är betingat av önskemålet, att arvo-

desnivån i fortsättningen liksom tidigare anpassas efter förändringarna i lönenivån för statstjänstemännen. Kommittén har icke funnit påkallat att härutöver förorda någon lönereglering. En mindre jämkning av arvodet till *notarierna* i de ständiga utskotten synes dock böra genomföras. Från statsutskottet har framhållits, att sekreterargöromålen uppdelats på avdelningssekreterarna (notarierna med sekreterargöromål) och notarierna samt i vissa fall även på kanslisterna. Ersättning i någon form borde övervägas för de ökade krav, denna arbetsomläggning medför för notarierna och kanslisterna. Kommittén föreslår, att notariebefattningarna, som ha grundarvoden å 726 kronor i månaden, uppflyttas till närmast högre arvodesgrupp, nämligen kanslist, tillika registrator i kammare och registrator i statsutskottet, för vilka grundarvodena utgöra 762 kronor i månaden. Någon höjning av arvodena för kanslisterna vill kommittén ej förorda.

Inom kammarens kansli kan av talmannen utses viss tjänsteman att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromål inom kammaren och i övrigt biträda sekreteraren. Till sådan tjänsteman utgår, utöver arvode, särskild ersättning med 210 kronor för månad. Arvodet jämte berörda ersättning må emellertid ej överstiga 1 170 kronor för månad. Vid en höjning av sekreterarens arvode bör även ersättningen till *sekreterarens ställföreträdare* höjas i samma proportion. En uppräknig med 12 procent och avrundning till närmast högre tiotal kronor ger en ersättning av 240 kronor för månad. Den nuvarande maximeringsbestämmelsen bör kunna slopas.

Med tillämpning från början av 1950 års riksdag utgår till *sekreterare i allmänt beredningsutskott* ett arvode å 870 kronor för månad. Kanslistarvode är satt till samma belopp, 654 kronor, som tillkommer kanslist i kammare eller i ständigt utskott. Bankoutsrottet har i sitt förenämnda memorial nr 50/1949 förutsatt, att vid förevarande utredning uppmärksamhet komme att ägnas åt frågan, huruvida arvodena till beredningsutskottens tjänstemän vore riktigt avvägda. Med hänsyn till att ett förslag om sammanförande av kamrarnas allmänna beredningsutskott till ett för båda kamrarna gemensamt beredningsutskott upptagits till behandling av konstitutionsutskottet, har kommittén icke funnit anledning att nu föreslå någon ändring av arvodena till beredningsutskottens tjänstemän.

Kommittén har till omprövning upptagit framställningen till bankoutsrottet vid 1949 års riksdag från riksdagstjänstemännens förening om viss *arvodeskompensation för särskilt forcerad tjänstgöring m. m.* under 1949 års riksdags vårsession. Utskottet hade beslutat, att framställningen icke skulle föranleda någon utskottets åtgärd.

Kommittén har funnit, att särskilt för utskottspersonalen en forcering av arbetet blivit en följd av att riksdagen slutat sina vårsessioner den 31 maj både 1949 och 1950. Ehuru under det senare året en förbättring inträtt, är det obestridligt, att omläggningen av kamrarnas arbetsperioder medfört en ökad arbetsprestation utan ökad betalning. Kamrarnas personal har emellertid varit fulltalig även under höstsessionerna. Till stor del har också utskottspersonalen varit inkallad under höstsessionerna, särskilt under 1950. Utskottspersonalen har dessutom i stor utsträckning tjänstgjort efter vårsessionernas slut. En utjämnig har därför ägt rum, då arvode även utgått under mindre arbetskrävande perioder av relativt stor längd. Kommittén har därför icke funnit skäl föreligga att ånyo väcka frågan om särskild kompensation för tjänstemännen vid riksdagens vårsessioner.

I detta sammanhang vill kommittén fästa uppmärksamheten på föreskriften i 5 § avlöningsbestämmelserna om att arvode beräknas från dagen för befattningshavares inträde i tjänstgöring till och med *dagen för tjänstgöringens slut*. Före 1948 års riksdag funnos vissa föreskrifter rörande tidpunkten för arvodenas upphörande för vissa tjänstemän. Vid de nuvarande bestämmelsernas tillkomst förutsattes, att ledningen för de olika riksdagsorganen skulle ha sin uppmärksamhet riktad på att tjänstemännen icke bibehölls i tjänst längre tid än som betingades av arbetets fullgörande. Kommittén har funnit, att tjänstgöringstiden efter vårsessionens slut varierar avsevärt inom olika utskott. En orsak är givetvis, att uppskjutande av behandlingen av vissa ärenden till höstsessionen medför, att visst arbete måste utföras av utskotts kansli under tiden mellan vår- och höstsessionen. Detta skäl kan dock ej alltid åberopas. Kanslideputerade ha brukat infordra uppgifter på tjänstgöringstidens längd för personalen inom kamrar och utskott utan att dock ha befogenhet att påverka fastställandet av slutdagarna för tjänstgöringen. Kommittén anser, att det bör verka återhållande på onödig utsträckning av tjänstgöringstiden, om skyldighet stadgades för ledning för kamrar och utskott att till kanslideputerade lämna uppgift på slutdagarna för personalens tjänstgöring efter riksdagssessionens slut med angivande av de skäl, som i varje särskilt fall föranlett en utsträckning av tjänstgöringstiden. En föreskrift härom har intagits i förslaget till avlöningsbestämmelser 5 §.

Den i ovannämnda paragraf införda föreskriften, att månad skall beräknas omfatta 30 dagar, om utbetalning av arvode avser del av månad, har uteslutits i förslaget. På liknande sätt som enligt statens löneplansförordning bör lönen för dag variera efter kalendermånadernas längd.

Första och andra lagutskottens ordförande ha tagit upp frågan om särskilda *traktamentsbidrag* åt vissa utanför Stockholm eller dess förorter stationerade tjänstemän. Bankoutskottet vid 1948 års riksdag uttalade i denna fråga, att det understundom kunde vara med billighet förenligt och ur rekryteringssynpunkt påkallat, att möjlighet funnes att bereda sådan tjänsteman särskild kompensation för de merkostnader, som åsamkades honom under vistelsen i Stockholm. Denna kompensation syntes då lämpligen kunna lämnas i form av tilläggsarvode efter prövning av kanslideputerade i varje särskilt fall jämlikt 3 § 2 mom. avlöningsbestämmelserna. Fastställande av arvoden borde ske i viss anknytning till de grunder, som gällde för tjänstgöringstraktamente åt statliga befattningshavare. Detta bankoutskottets uttalande lämnades av riksdagen utan erinran, och kanslideputerade ha vid olika tillfällen använt sig av denna befogenhet. Under sådana förhållanden anser kommittén det icke nödvändigt att införa speciella regler för traktamentsbidrag av nämnda karaktär. Erinras må dessutom, att de tjänstemän hos utskotten, det här är fråga om, äro helt lediga från sin statstjänst och genom kommitténs förslag skulle få sina arvoden förhöjda, vartill kommer, att såsom hittills tilläggsarvoden skulle kunna beviljas.

Kommittén har uppmärksammat, att bankoutskottet i sitt utlåtande nr 10/1948 använder beteckningen utanför Stockholm eller dess förorter *stationerade* tjänstemän, medan i avlöningsbestämmelserna § 4 talas om att tjänsteman, vilken icke är *bosatt* i Stockholm eller dess förorter, äger åtnjuta viss ersättning för resor till och från Stockholm. I bägge fallen avses

samma tjänstemän. Kommittén anser därför att bestämmelserna erhålla den riktiga innebörden, om i § 4 ordet *bosatt* utbytes mot *stationerad*.

Av statsutskottet har ifrågasatts, om icke *traktamentsersättning* borde utgå till tjänstemän *vid resa med riksdagsutskott*. Kommittén anser sådan traktamentsersättning befogad och föreslår, att den utgår efter allmänna resereglementet, då det gäller befattningshavare i riksdagen som samtidigt äro statstjänstemän, samt fastställas av kanslideputerade för övriga befattningshavare från fall till fall i anslutning till resereglementets bestämmelser. Föreskrift härom har intagits i förslaget till avlöningsbestämmelser 4 §.

Då kommittén utgått från att det nuvarande avlöningssystemet skall bibehållas i princip, följer härav, att framförda önskemål om införande av samma *sociala förmåner* för riksdagens tjänstemän som för statens övriga befattningshavare måste bli föremål för särskilda överväganden. Riksdagstjänstemännens förening har framhållit, att för framtiden bindande, generella regler borde uppställas för pensionering av riksdagens tjänstemän. Regler borde vidare införas i fråga om sjukavlöning och semesterförmåner.

Tjänstepensioner på grund av anställning hos riksdagen ha hittills beviljats i sådana fall, där vederbörande haft sin egentliga arbetsinkomst av riksdagstjänstgöringen, och i regel icke tillerkänts andra befattningshavare än sådana, som vid avgången ur riksdagstjänsten kunnat åberopa en långvarig anställningstid och för sin ålderdomsförsörjning varit väsentligen beroende av pensionen. I ett fall nämligen beträffande konstitutionsutskottets sekreterare Sune Valdemar Holm har riksdagen beslutat göra en förhandsutfästelse om pension. I samband härmed uttalade bankoutskottet vid 1948 års riksdag, att beslut om pensionsrätt för Holm icke behövde medföra några direkta konsekvenser beträffande pensioneringen av med Holm likställda tjänstemän hos riksdagen (kammar- och utskottssekreterare), när dessa samtliga redan hade pensionsrätt på grund av anställning i statlig fullmakts- eller konstitutorialtjänst. Beträffande övriga tjänstemän hos riksdagen, för vilka riksdagspension kunde ifrågakomma, förelåge ej såsom beträffande Holm några särskilda skäl för att pensionsfrågan skulle upptagas på förhand, utan densamma borde liksom dittills prövas i varje särskilt fall i samband med avgång ur tjänst.

Kommittén är icke övertygad om att införande av fasta pensionsregler för riksdagens tjänstemän kan ligga i riksdagens intresse. Liksom årsarvoden skulle i förväg bestämda grunder för pension medföra en icke önskvärd orörlighet i anställningssystemet. En viktig faktor vid prövning av frågor om anställning av personal skulle då bli hänsyn till tidigare anställd personals pensionsutsikter. I varje fall är pensionsfrågan svårbedömlig och skulle fordra en ingående utredning, vilken kommittén ej ansett sig kunna verkställa.

I nu gällande avlöningsbestämmelser för riksdagens tjänstemän anges i § 6, att för befattningshavare, som beviljas *tjänstledighet på grund av sjukdom* för tid, då han är anställd hos riksdagen, kanslideputerade äga bestämma, om och i vad mån avdrag å hans löneförmåner för sådan tid skall ske. Vid bestämmelsens införande har förutsatts, att storleken av avdraget lämpligen bör fastställas med utgångspunkt från de avdrag, som tillämpas inom statsförvaltningen. Någon ovillkorlig rätt till sjukavlöning finnes icke. Riksdagstjänstemännens förening har ifrågasatt införande av

sådan rätt samt möjlighet att erhålla sjukavlöning även mellan riksdags-sessionerna. De nu gällande bestämmelserna för sjukavlöning anser kommittén vara tillräckliga med hänsyn till att anställning endast avser en riksdag i taget. Att låta sjukavlöning utgå under tiden mellan riksdags-sessionerna, då arvode icke utgår, har kommittén icke kunnat finna lämpligt. All personal vid vårsessionen inkallas för övrigt icke heller under höstsessionen.

I avlöningsbestämmelserna för riksdagens tjänstemän finnes icke angivet något om *semester*. Tjänstemännen åtnjuta därför de semesterförmåner, som följa av 1945 års allmänna semesterlag. Att införa samma semesterbestämmelser för samtliga riksdagens tjänstemän som för befattningshavare i statens tjänst finner kommittén icke möjligt. Hänsyn måste här tagas till om befattningarna ha karaktär av huvud- eller bisysslor samt om hel semester åtnjutes i annan anställning. För sekreterarpersonalen, för vilken i princip kräves heltidstjänstgöring under riksdagstiden, anser kommittén en förbättring av semesterförmånerna böra ifrågakomma i fall, där vederbörande icke åtnjuter semester i annan anställning. Semesterersättning bör utgå enligt bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente §§ 29 och 30, varvid tjänsteman, som här kan ifrågakomma, hänföres till högre lönegrad än 26:e. Bestämmelse härom har införts i förslagets 6 §.

Enligt den nu inom riksdagen tillämpade tolkninge i av semesterlagen utgår semesterersättning till statstjänstemän, som tjä stgöra i riksdagen utan att därvid vidkännas avdrag å lön i statstjänsten. Det ovan angivna regeringsbeslutet om visst avdrag å avlöningen för statstjänstemän vid tjänstgöring i riksdagen kommer att medföra, att tidigare rätt till semesterersättning för arbetet i riksdagen upphör för vissa tjänstemän.

Enligt gällande avlöningsbestämmelser 7 § äga kanslideputerade att för upprättande och korrekturläsning av *register över riksdagstrycket* för varje riksdag utbetala högst 5 500 kronor. Detta belopp får under nuvarande förhållanden anses otillräckligt. För att undvika hänvändelse till riksdagen, då förändring av beloppet blir aktuell, föreslår kommittén, att kanslideputerade, på samma sätt som nu gäller för biträde vid utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet, bemyndigas att för ändamålet använda erforderligt belopp. Detsamma bör gälla arvodet för den kontrollant för registerarbetet, som kanslideputerade äga anställa. Jämväl bestämmelsen om kontrollantarvodet föreslås därför utgå.

I sin skrivelse till riksdagens olika organ framhöll kommittén, att möjligheterna att för rutinarbete använda mindre kvalificerad arbetskraft borde beaktas. Från vissa utskott har med anledning härav uttalats önskan att få förfoga över egen personal för skrivhjälp och enklare rutingöromål. Det har också framhållits, att den centrala *skrivbyråns personal* torde vara alltför knappt tillmätt för att kunna tillhandagå sekretariaten med biträde i önskvärd utsträckning.

De i kamrar och utskott för bland annat maskinskrivning anställda befattningshavarna äro såsom redan tidigare nämnts placerade som kanslister. Enda undantaget utgör ett kanslibiträde i bevillningsutskottet. Den tendens till övervärdering av arbetsuppgifterna, som sålunda visat sig förekomma, gör, att kommittén ställer sig tveksam till anställning av kanslibiträdespersonal i utskotten. En uppflyttning av kanslibiträden till kanslister synes lätt bli följderna efter någon tid. I stället bör den centrala skriv-

byrån å riksdagens ekonomibyrå i första hand utbyggas. Dels bör den fast anställda personalen, som för närvarande utgöres av två e. o. kanslibiträden, något kunna utökas och tillfällig personal anskaffas under perioder med stor belastning. En rationaliseringsåtgärd i detta sammanhang har föreslagits av ordföranden i första lagutskottet. Om till utskottskansliernas disposition ställdes ett antal diktafonapparater, skulle möjlighet beredas sekretariatet till diktamen även under annan tid än vanlig arbetstid. Detta uppslag anser kommittén värt att närmare övervägas. Det torde ankomma på fullmäktige i riksgäldskontoret att fatta beslut i sistnämnda avseenden.

I överensstämmelse med vad kommittén ovan förordat har kommittén upprättat förslag till nya avlöningsbestämmelser för riksdagens tjänstemän, vilka skulle fr. o. m. den 1 juli 1951 ersätta 1948 års bestämmelser med däri år 1949 vidtagna ändringar.

Åberopande det anförda får kommittén hemställa, att fullmäktige måtte anhålla, att riksdagens bankoutslott ville föreslå riksdagen *dels* godkänna härvid fogade förslag till avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän, att tillämpas från och med den 1 juli 1951, *dels ock* uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att vidtaga de åtgärder, som ankomma på fullmäktige i enlighet med vad kommittén ovan förordat.

Stockholm den 24 april 1951.

Aug. Sävström.

M. Skoglund.

C. P. Wahlmark.

E. A. Lindblom.

Bernhard Näsgrård.

Ernst Eriksson.

G. H. Berggren.

Sten Widlund.

Artur Sandqvist.

Förslag

till

avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän.

1 §.

Arvode utgår till nedanstående befattningshavare med följande belopp för månad:

Kamrarna:

Sekreterare	kronor	1 660
Notarie (stomnotarie)	»	1 002
Förste stenograf	»	1 002
Stenograf	»	870
Förste kanslist	»	870
Kanslist, tillika registrator	»	762
Kanslist	»	654
Kanslibitråde	»	540

Ann. Därest viss tjänsteman inom kammarens kansli av talmannen utses att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren och i övrigt biträda sekreteraren, utgår till sådan tjänsteman, utöver arvode, särskild ersättning med 240 kronor för månad.

Statsutskottet:

Sekreterare	kronor	1 660
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål	»	1 240
Annan notarie	»	762
Kamrerare	»	870
Registrator	»	762
Kanslist	»	654
Kanslibitråde	»	540

Konstitutions-, bevillnings-, banko-, första, andra och tredje lag- samt jordbruksutskotten:

Sekreterare	kronor	1 550
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål	»	1 240
Annan notarie	»	762
Kanslist	»	654
Kanslibitråde	»	540

Allmänt beredningsutskott:

Sekreterare	kronor	870
Kanslist	»	654

Riksdagens kansli:

Sekreterare	kronor	582
vilket arvode dock ej må överstiga 2 328 kronor för riksdag.		
Korrekturläsare	»	690

Anm. Därest såsom sekreterare hos riksdagens kansli anställs befattningshavare, som tillika tjänstgör å annan befattning hos riksdagen, skall arvodet till sekreteraren bestämmas till det lägre belopp än 582 kronor i månaden, som kanslideputerade finna skäligt.

2 §.

Å arvode, som i 1 § sägs, utgår rörligt tillägg efter samma procenttal, som tillämpas för tjänstemän inom statsförvaltningen, dock högst å 800 kronor i månaden. Sekreterare hos kammare och i ständigt utskott samt notarie med sekreterargöromål i dylikt utskott åtnjuter sådant tillägg jämväl å arvodesbelopp överstigande 800 men ej 1 600 kronor i månaden, beträffande statstjänsteman dock endast för tid, varunder vederbörande med avstående av samtliga med statstjänsten förenade löneförmåner åtnjuter hel ledighet från denna för tjänstgöring hos riksdagen.

3 §.

1. Arvode till tjänstemän hos utrikesutskottet eller hos särskilt, enskilt eller sammansatt utskott bestämmas av kanslideputerade, sedan utskottet avgivit förslag i ämnet.

2. Där särskilda skäl därtill föranleda, må kanslideputerade på framställning av kammares talman eller vederbörande utskottsordförande bestämma, att till sekreterare hos kammare resp. sekreterare eller notarie med sekreterargöromål i ständigt utskott skall utöver i 1 § angivet arvode utgå särskilt tilläggsarvode.

4 §.

Tjänsteman, vilken icke är stationerad i Stockholm eller dess förorter, äger åtnjuta ersättning för resa i andra klass till och från Stockholm vid riksdagstjänstgöringens början och slut ävensom för en hem- och återresa i samma reseklass för varje hel 15 dagarsperiod under tjänstgöringstiden; dock att ersättning icke må utgå enligt högre klass än som verkligen kommit till användning.

Tjänsteman, som åtföljer utskott vid resa, äger rätt till traktamente, beträffande statstjänsteman enligt den traktamentsklass i allmänna resereglementet, i vilken han som statstjänsteman är placerad, och beträffande annan tjänsteman efter kanslideputerades bestämmande.

5 §.

Arvode beräknas för tiden från dagen för befattningshavares inträde i tjänstgöring till och med dagen för tjänstgöringens slut. Arvode utbetalas månadsvis i efterskott och sista gången vid tjänstgöringens slut.

Uppgift å dag för tjänstgöringens slut skall av ledning för kammare och utskott tillställas kanslideputerade med angivande av skäl för utsträckning av tjänstgöringstiden efter riksdagssessions slut.

6 §.

Beviljas befattningshavare för tid, då han är anställd hos riksdagen, tjänstledighet på grund av vederbörligen styrkt sjukdom eller av annan anledning, äga kanslideputerade bestämma, om och i vad mån avdrag å hans löneförmåner för sådan tid skall ske.

Sekreterare hos kammare resp. sekreterare eller notarie med sekreterargöromål i ständigt utskott, vilken icke äger rätt till semester i annan befattning, äger åtnjuta semesterersättning i den ordning sådan ersättning tillkommer tjänsteman, placerad högre än 26:e lönegraden, enligt bestämmelserna i 29 och 30 §§ statens allmänna avlöningsreglemente. I övrigt gälla bestämmelserna i 1945 års allmänna semesterlag.

7 §.

Kanslideputerade äga använda erforderliga belopp dels till biträde vid utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet, dels ock för upprättande av vederbörliga register av riksdagstrycket för varje riksdag.

8 §.

1. Över kanslideputerades beslut angående ersättning i fall, som avses i 3 och 6 §§, må besvär anföras hos bankoutskottet.

2. Förening av tjänstemän äger förhandla med kanslideputerade beträffande personalens allmänna anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor ävensom beträffande tillämpningen av sådana villkor dock utan att inskränkning därigenom göres i riksdagens vederbörande organ tillkommande beslutanderätt.

9 §.

Ovanstående bestämmelser skola tillämpas från och med den 1 juli 1951 och förbliva gällande, intill dess riksdagen annorlunda beslutar.

Övergångsbestämmelser.

Den, som vid 1934 års riksdag var anställd i befattning såsom sekreterare hos kammare eller hos ständigt utskott eller såsom notarie med sekreterargöromål och som därvid enligt 1933 års avlöningsbestämmelser ägde rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner i statstjänst, må vid fortsatt anställning hos riksdagen i samma befattning eller i annan befattning, med vilken enligt nämnda avlöningsbestämmelser var förenad dylik rätt, utöver arvode enligt 1 § härövan uppbära ersättning med hälften av vad han visat sig hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av till innehavd statstjänst hörande avlöningsförmåner. Sådan ersättning utbetalas vid utgången av varje månad och sista gången efter slutad tjänstgöring.

Avlönings- och anställningsvillkor för riksdagens tjänstemän.

Historik.

1923 års riksdag (Bankoutsk. mem. 12/1923).

Före år 1922 hade samtliga statstjänstemän vid ledighet för riksdags-tjänstgöring rätt att vid sidan av arvodet för riksdagsarbetet bibehålla sina för statstjänsten utgående löneförmåner vid hel eller partiell ledighet från statstjänsten dock med undantag av tjänstgöringspenningarna. När denna rätt genom det nya avlöningsreglementet för statstjänstemännen upphörde, uppstodo vissa övergångssvårigheter, som vid 1922 års riksdag provisoriskt löstes på så sätt, att samtliga tjänstemän, som voro innehavare av stats-tjänster, erhöilo ersättning med två tredjedelar av vad de visat sig faktiskt hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av den till statstjänsten hörande lönen.

På hemställan av bankoutskottet beslöt 1922 års riksdag, att genom full-mäktiges i riksgäldskontoret försorg skulle åvägabringas utredning rörande definitivt ordnande av frågan om ersättning till riksdagens personal för mistade löneinkomster av statstjänst, därvid jämväl borde beaktas spörs-målet rörande revision av 1919 års avlöningsbestämmelser för samma per-sonal. Sedan fullmäktige i riksgäldskontoret med anledning härav uppdrag-it åt en av sju personer bestående kommitté att verkställa omförmälda ut-redning samt kommittén till fullmäktige inkommit med förslag i ämnet, överlämnade fullmäktige jämte eget yttrande till riksdagen det sålunda upprättade förslaget. Kommitténs förslag innebar beträffande frågan om ersättning för mistade avlöningsförmåner, att sådan ersättning skulle utgå till innehavare av vissa befattningar inom riksdagen, därest de vore stats-tjänstemän, nämligen sekreterarna hos kamrarna och i de ständiga utskot-ten, notarier vilka tillika förrättade sekreterargöromål, till ett antal av fyra i statsutskottet och en i vart och ett av de övriga ständiga utskotten, även-som kamreraren i statsutskottet. Nämnda tjänstemän skulle erhålla rätt till ersättning med två tredjedelar av vad vederbörande befattningshavare visat sig hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av de till stats-tjänsten hörande avlöningsförmåner. Kommitténs ifrågavarande förslag godkändes på hemställan av bankoutskottet av 1923 års riksdag.

Beträffande frågan om revision av 1919 års avlöningsbestämmelser med-delade kommittén, att kommittén efter en ingående granskning av desamma funnit, att arvodessiffrorna i det stora hela syntes väl avvägda. Kommittén föreslog dock vissa jämkningar ävensom vissa ändrade benämningar och anordningar. Kommitténs förslag härutinnan biföllos av 1923 års riksdag.

Av de förändringar kommittén föreslog må nämnas särskilt arvode åt den tjänsteman inom kammares kansli som av talmannen utses att vid för-fall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren och i övrigt biträda sekreteraren.

Å samtliga arvoden utgick dyrtidstillägg i enlighet med de grunder, som fastställdes vid 1922 års riksdag.

1933 års riksdag. (Bankoutsk. utl. 4/1933.)

I ett den 20 december 1932 avgivet betänkande framlade riksdagens besparingskommitté vissa förslag till nedbringande av kostnaderna bland annat för avlöning till riksdagens personal. Dessa förslag avsågo dels minskning av personalens antal, dels ock nedsättning av avlöningsbeloppen.

Minskningen av personalens antal innebar att förutom vissa vaktmästarbefattningar följande befattningar skulle indragas

hos första kammaren: två stenografbefattningar och registratorsbefattningen;

hos andra kammaren: två stenografbefattningar, registratorsbefattningen och en kanslistbefattning; samt

hos statsutskottet: registratorsbefattningen.

Å andra sidan skulle enligt kommitténs förslag den huvudsakliga delen av de göromål, som dittills åvilat ovannämnda registratorsbefattningar, överflyttas på en kanslist i vardera kammaren, respektive i statsutskottet, vilka kanslister skulle tillerkännas samma arvode, som dittills utgått till registrator.

Detta förslag antogs av riksdagen med den ändringen att i statsutskottet liksom tidigare anställdes en registrator.

Nedsättningen av avlöningsbeloppen föreslog besparingskommittén skulle ske genom minskning av till personalen utgående dyrtidstillägg. I sådant avseende föreslog kommittén att dyrtidstillägget räknat från och med början av 1933 års riksdag skulle utgå efter samma procenttal, som gällde för reglerade verk, i stället för — såsom tidigare varit fallet — efter det för oreglerade verk gällande procenttalet. Kommitténs förslag innebar, att dyrtidstillägget, som vid oförändrade grunder skulle utgått efter 28 procent, skulle under 1933 års riksdag utgå med 10 procent.

Härutöver föreslog kommittén:

nedsättning av dagarvodelt till statsutskottets kamrerare, ersättande av en notarie med sekreterargöromål hos bevillningsutskottet med en notarie,

nedsättning av månadsarvodet till sekreteraren i riksdagens kansli, upphävande av hittillsvarande bemyndigande för kanslideputerade att använda högst 500 kronor till biträde för utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet, samt

nedsättning av arvodelt för upprättande av vederbörliga register för varje lagtima riksdag från 5 000 till 4 500 kronor.

Den av kommittén föreslagna nedsättningen av dyrtidstillägget från 28 till 10 procent syntes *bankoutskottet* vara alltför långt gående. Utskottet föreslog i stället att dyrtidstillägget under 1933 års riksdag bestämdes till 20 procent med viss av kommittén föreslagen maximering. Ersättning för riksdagsregistrens upprättande ansåg utskottet ej för det dåvarande böra upptagas till behandling. I övrigt hade utskottet ingen erinran. Utskottet hade emellertid icke kunnat undgå det intrycket, att det dittills tillämpade avlöningssystemet i flera avseenden vore mindre tillfredsställande. Som ett önskemål framstode, att avlöningen till riksdagens personal såvitt möjligt fastställdes att utgå efter enklare och mera enhetliga grunder. I främsta rummet torde detta böra åstadkommas genom en avveckling av dyrtidstillägget. Med hänsyn härtill ansåg utskottet att en revision av avlönings-

förhållandena för riksdagens personal borde komma till stånd. Utredningen borde verkställas genom riksgäldsfullmäktiges försorg.

Riksdagen beslöt i överensstämmelse med utskottets förslag.

1934 års riksdag. (Bankoutsk. utl. 26, 1934.)

Sedan 1933 års riksdag uppdragit åt fullmäktige i riksgäldskontoret att verkställa utredning i syfte att ernå ett mera ändamålsenligt ordnande av avlöningsförhållandena för riksdagens personal tillsatte fullmäktige en av sju ledamöter bestående kommitté, som antog benämningen *riksdagens lönekommitté*. Det av kommittén avgivna förslaget avsåg ingen ändring under 1934 års riksdag i de gällande avlöningsbestämmelserna och grunderna för dyrtidstillägg utan de nya avlöningsbestämmelser för riksdagens personal, som föranleddes av kommitténs utredning, fastställdes av riksdagen på hemställan av bankoutskottet att tillämpas från början av 1935 års riksdag.

I huvudsak innebar 1934 års beslut endast en teknisk revision av avlöningssystemet. Å arvodena utgående dyrtidstillägg avvecklades sålunda genom dess inarbetande i arvodena. Vidare avvecklades den ersättning för mistad avlöning i statstjänst, som tidigare utgått till innehavare av vissa högre befattningar hos riksdagen, varvid såsom kompensation för den genom ersättningens bortfallande föranledda löneminskningen en viss förhöjning av arvodesbeloppen genomfördes. Genom en övergångsbestämmelse medgavs emellertid de tjänstemän, som vid 1934 års riksdag voro anställda å befattningar, med vilka var förenad rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner i statstjänst, att vid fortsatt anställning hos riksdagen bibehålla denna ersättning, dock med viss reduktion, avsedd att motsvara nyssnämnda förhöjning av arvodena. I stället för två tredjedelar skulle ersättningen bli hälften av mistade avlöningsförmåner.

'Beträffande ersättning för mistade avlöningsförmåner uttalade kommittén: »Ersättningen har gjort det möjligt för riksdagen att få sitt behov av kvalificerad arbetskraft från statsförvaltningen tillgodosett. Ett slopande av ersättningen skulle med största sannolikhet äventyra denna möjlighet. Att under sådana omständigheter övergiva detta system har syns kommittén icke vara tillrådligt.» Kommittén ansåg vidare uppenbart, att ett borttagande av rätten till ersättning för mistad avlöning i statstjänst komme att uppmuntra tjänstemännen att söka i största möjliga utsträckning tjänstgöra å befattning i statstjänst, vilket i allmänhet torde menligt inverka på arbetet såväl i riksdagen som i statstjänsten.

Tre av kommitténs sju ledamöter ansågo emellertid att ersättningen för mistad avlöning borde indragas. Reservanterna uttalade att samma lön borde utgå vare sig innehavarna av befattningarna vore statstjänstemän eller ej. Arvodena borde vara så avvägda, att de utan varje som helst tillägg motsvarade skälig ersättning för tjänstemännens arbete, men dessutom borde de vara tilltagna så att de möjliggjorde för riksdagen att förvärva den högsta möjliga grad av expertis. Om det ansågs, att för uppehållet av en viss befattning krävdes t. ex. byråchefskompetens, borde lönen sättas i överensstämmelse härmed, dock med tillägg av ett skäligt belopp, avsett att ersätta befattningshavaren för det obehag och den direkta uppoffring, som kunde vara förenade med att under en del av året avbryta den ordinarie statstjänsten.

Bankoutskottet, som tillstyrkte det av reservanterna inom riksdagens lönekommitté framlagda förslaget till avveckling av ersättningen för mistad av-

löning, framhöll att såvitt utskottet kunnat finna, borde de av reservanterna ifrågasatta förhöjda arvodesbeloppen kunna säkerställa en god rekrytering. Skulle emellertid i en framtid svårigheter härutinnan uppkomma syntes lämpligen avvägningen av avlöningsbeloppen då böra upptagas till av förhållandena betingad förnyad omprövning.

I de avlöningsbestämmelser som gällde till och med 1934 års riksdag utgick avlöningen till samtliga sekreterare i form av månadsarvode men till övriga befattningshavare såsom dagarvode. Från och med 1935 infördes bestämmelsen att samtliga arvoden skulle beräknas per månad, varjämte bestämdes, att vid beräkning av arvode för del av månad denna alltid skulle räknas till 30 dagar.

Vid omräkningen av arvoden genom dyrtidstilläggets avveckling bibehöllos avlöningsförmånerna i stort sett oförändrade. I ett fall förekom en arvodesförhöjning, nämligen till kamreraren hos statsutskottet, vilken likställdes med stenograf och förste kanslist.

Intill 1933 års riksdag hade i avlöningsbestämmelserna funnits en bestämmelse om rätt för kanslideputerade att vid slutet av varje riksdag använda högst 500 kronor till biträde vid utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet. Denna bestämmelse, som borttagits 1933, återinfördes av 1934 års riksdag att gälla fr. o. m. 1935.

1938 års riksdag. (Bankoutsk. utl. 8/1938.)

I skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret den 7 juni 1937 anhöll bankoutskottet, att fullmäktige ville låta verkställa utredning beträffande avlöningsförhållandena för riksdagens personal. En omprövning av lönefrågan för riksdagens personal syntes utskottet motiverad därav, att denna personal icke erhållit någon kompensation för den ökning i levnadskostnaderna, som inträtt sedan arvoden fastställdes 1934. Utredningen borde bedrivas så, att en provisorisk arvodesförhöjning för riksdagens personal kunde utgå under 1938 års riksdag. Därest senare under 1938 års riksdag lönereglering skulle genomföras för statstjänstemännen, syntes därav betingat förslag till definitiv reglering av avlöningen till riksdagens personal snarast böra underställas utskottet.

Sedan riksgäldsfullmäktige uppdragit åt riksgäldsfullmäktigen E. Eriksson och riksgäldskommissarien S. Widlund att verkställa den begärda utredningen, framlade utredningsmännen först förslag om provisorisk arvodesförhöjning under 1938 års riksdag. Arvodesförhöjningen skulle i princip motsvara den ökning av löneförmånerna, som i form av ökat provisoriskt dyrtidstillägg, ökat dyrtidstillägg och provisorisk avlöningsförstärkning kommit statens befattningshavare till del sedan år 1934. På hemställan av bankoutskottet, dit utredningsmännens förslag överlämnats av fullmäktige, bifölls detta av 1938 års riksdag. Härvid fastställdes förhöjningen till ett och samma belopp, nämligen 54 kronor i månaden, för samtliga befattningshavare hos riksdagen.

1939 års riksdag. (Bankoutsk. utl. 10/1939.)

De av riksgäldsfullmäktige i juni 1937 tillkallade utredningsmännen överlämnade den 14 december 1938 förslag till definitiv reglering av arvoden till riksdagens personal från och med 1939 års riksdag. Löneregleringen för statens befattningshavare beslöts av 1938 års riksdag med tillämpning från och med den 1 juli 1939. Av utredningsmännen verkställdes beräkning av

löneökningen för statstjänstemännen avseende åren 1934—1939 (efter löne-regleringens ikraftträdande), varvid räknades med ett rörligt tillägg av 3 procent. Beräkningen avsåg sådana befattningar i statstjänst, vilkas löne-förmåner år 1934 så nära som möjligt motsvarade de arvoden, som enligt 1934 års avlöningsbestämmelser utgingo å olika befattningar hos riksdagen. Utredningsmännen kommo till det resultatet att för befattningarna som sekreterare hos annat ständigt utskott än statsutskottet och som notarie med sekreteraregöromål borde löneökningen fastställas till 75 kronor och för övriga befattningar till 60 kronor i månaden.

Vidare föreslogos arvodesförhöjningar till den tjänsteman inom kammaren kansli som vid förfall för sekreteraren bestrider sekreteraregöromål inom kammaren, samt till sekreteraren för riksdagens kansli.

Under en ny rubrik »Gemensam personal» upptogs bland annat befattningarna kanslibitråde och skrivbiträde, avsedda för biträden å en under riksdagens tryckeriexpedition organiserad skrivbyrå.

Utöver utredningsmännens förslag ifrågasatte kanslideputerade att arvodet för upprättande av årsregistren för riksdagens protokoll med bihang skulle höjas.

Bankoutskottet biträdde de avgivna förslagen samt vidare statsutskottets hemställan att i likhet med övriga ständiga utskott erhålla möjlighet att anställa notarier, som ej hava att förrätta sekreteraregöromål.

En framställning av ordförandena och vice ordförandena i riksdagens båda lagutskott om förbättrade avlöningsförhållanden för lagutskottens tjänstemän överlämnades till utredningsmännen som framlade förslag i fråga om *avlöningsförmånerna å vissa högre befattningar hos riksdagen*.

Utredningsmännen erinrade att under tiden 1934—1938 framställningar om arvodesförhöjning för sekreterare hos kammare eller ständigt utskott framkommit — förutom beträffande lagutskottens tjänstemän — i två fall. Det första fallet avsåg befattningen såsom notarie med sekreteraregöromål hos bevillningsutskottet. Efter framställning från detta utskott medgav riksdagen under vart och ett av åren 1936, 1937 och 1938 utbetalning av särskild ersättning utöver fastställt arvode för att möjliggöra för utskottet att å nämnda befattning anställa en för densamma särskilt lämplig person. Bankoutskottet hade vid ärendets behandling år 1936 framhållit, att det måste ingiva principiella betänkligheter att medgiva särskild ersättning utöver den i avlöningsbestämmelserna fastställda, samt att utskottet endast med tvekan ansåg sig böra framlägga förslag i ämnet för riksdagen. Samma ståndpunkt intog utskottet jämväl under 1937 och 1938 års riksdagar.

Det andra fall, då fråga väckts om arvodesförhöjning avsåg befattningen såsom sekreterare hos andra kammaren. Den år 1938 tillsatte nye sekreteraren S. Norrman gjorde under hand framställning om att övergångsbestämmelsen angående ersättning för mistad avlöning måtte göras tillämplig å honom. Denna framställning föranledde icke någon åtgärd. Under hand överlämnades emellertid ärendet till fullmäktige, som uppdrogo åt utredningsmännen att verkställa erforderlig utredning.

Beträffande den av lagutskottens presidier gjorda framställningen erinrades, att befattningarna såsom sekreterare och såsom notarie med sekreteraregöromål hos dessa utskott plägat tillsättas med tjänstemän från rikets hovrätter. Arvodena å ifrågavarande befattningar vore emellertid för låga för att locka kvalificerade hovrättsjurister. Presidierna hemställde därför att åtgärder vidtoges i syfte, att tjänstemännen inom lagutskotten bered-

des en ställning motsvarande de tjänstemäns på vilka övergångsbestämmelserna om ersättning för mistad avlöning gällde.

Utredningsmännen hade funnit, att de svårigheter som framträtt inom lagutskotten beträffande rekryteringen av de högre befattningarna, ingalunda voro att hänföra till några för dessa utskott rådande särskilda förhållanden utan hade sin motsvarighet hos övriga ständiga utskott och i viss mån även hos kamrarna. En lösning av lagutskottens problem borde därför sökas efter linjer, som kunde följas även för de andra utskotten och kamrarna. Utredningsmännen uppställde härefter tre alternativ för lösning av ovannämnda fråga.

1. Generell höjning av arvodena.

Denna utväg hade anvisats av reservanterna i 1933 års lönekommitté och bankoutskottet såsom lämplig i en situation som den förevarande.

Mot en generell höjning talade emellertid, att densamma skulle tillkomma jämväl tjänstemän med ersättning för mistad avlöning eller som i större eller mindre utsträckning uppehölle statstjänst vid sidan av riksdagstjänsten.

2. Beviljande av tilläggsarvoden i särskilda fall.

Tilläggsarvode borde endast utgå, då det efter prövning visade sig vara erforderligt att bevilja dylikt arvode för att förvärva särskilt kvalificerad person till viss befattning eller bibehålla sådan person vid befattningen. Sådant arvode borde icke tillkomma befattningshavare som vore berättigad till ersättning för mistad avlöning eller vid sidan av riksdagstjänst uppehölle statstjänst. Det skulle sålunda krävas att befattningshavaren huvudsakligen ägnade sig åt riksdagstjänstgöringen. Storleken av tilläggsarvudet borde bestämmas med utgångspunkt från belopp, som beviljats enligt övergångsbestämmelserna om ersättning för mistad avlöning.

Mot detta alternativ talade, att dess tillämpning skulle verka upplösande på den enhetlighet i avlöningssystemet, som särskilt bankoutskottet fäst stort avseende vid.

3. Återinförande av rätt till ersättning för mistad avlöning i statstjänst för sekreterare hos kammare och hos ständigt utskott samt för notarier med sekreteraregöromål.

Då mot denna löneform riktats den berättigade anmärkningen, att densamma gynnade de statsanställda framför de icke-statsanställda befattningshavarna, borde avlöningsbestämmelserna kompletteras med en föreskrift, att tilläggsarvode skulle kunna beviljas icke-statstjänsteman med utgångspunkt från belopp som statstjänsteman i motsvarande befattning åtnjöte i ersättning för mistad avlöning.

Utredningsmännen ansågo alternativ 2 eller 3 vara att föredraga framför alternativ 1. Kanslideputerade och herrar talmän förordade alternativ 2 (tilläggsarvoden). Herrar talmän erinrade att frågor om tilläggsarvoden borde bedömas efter omständigheterna från fall till fall samt beviljandet av sådant arvode således icke nödvändigt skulle vara knutet vid förutsättningen att dylikt arvode erfordrades för att förvärva särskilt kvalificerad person till viss befattning eller bibehålla sådan person vid befattningen.

Bankoutskottet ansåg sig icke böra motsätta sig förslaget att tilläggsarvode skulle kunna beviljas efter särskild prövning i anslutning till herrar talmäns ovannämnda jämkningsförslag.

Beträffande prövning av förslag om ett förenklat sätt för handläggning av ifrågavarande avlöningsärenden hade utskottet icke funnit tillräckliga skäl

föreligga att frågå den ordning, som dittills tillämpats, och förordade att stadgandet i § 3 mom. 2 reglementariska föreskrifter även i fortsättningen skulle tillämpas i förevarande fall. Den förenklingen borde dock vidtagas att tilläggsarvode beviljades att utgå tills vidare.

Angående frågan om införande i avlöningsbestämmelserna av ett särskilt stadgande rörande här avsedda tilläggsarvoden hade utskottet kommit till den uppfattningen, att då framställningen om dylika arvoden enligt utskottets förslag skulle ske i samma ordning som dittills och beslutanderätten i varje särskilt fall tillkomma riksdagens kamrar, något särskilt stadgande i ämnet icke erfordrades.

Riksdagen godkände som bankoutslottets förslag betecknat förslag till avlöningsbestämmelser för riksdagens personal att tillämpas från början av 1939 års riksdag.

1941—1947 års riksdagar. (Dyrtidstillägg till riksdagens personal, bankouts. utl. 7/1941, 3/1942, 3/1943, 3/1944, 4/1945, 7/1946, 32/1946, 3/1947 och 36/1947.)

I anledning av väckt motion av herr Eriksson i Stockholm beslöt 1941 års riksdag på hemställan av bankoutslottet, att dyrtidstillägg efter vissa grunder skulle under 1941 års riksdag utgå till riksdagens personal.

Dyrtidstillägg beviljades därefter av 1942—1947 års riksdagar efter liknande grunder och utgjorde fr. o. m. den 1 april 1947:

dels till envar befattningshavare 33 procent å arvodesbelopp av högst 400 kronor i månaden,

dels ock till sekreterare hos kammare och i ständigt utskott samt notarie med sekreteraregöromål i dylikt utskott å arvodesbelopp överstigande 400 kronor men ej 500 kronor i månaden 33 procent och på arvodesbelopp överstigande 500 men ej 900 kronor i månaden 28 procent. Beträffande detta sistnämnda dyrtidstillägg gällde förbehållet för statstjänsteman att det endast utgick å tid då vederbörande avstod samtliga löneförmåner i statstjänst.

Enligt beslut av 1946 års riksdag utgick därjämte ett provisoriskt lönetillägg med 54 kronor i månaden till envar befattningshavare. Å detta lönetillägg utgick ej dyrtidstillägg.

1943 års sakkunniga för revision av riksdagens arbetsformer.

De inom justitiedepartementet den 22 december 1943 tillkallade sakkunniga för revision av riksdagens arbetsformer, med generaldirektör W. Björck som ordförande, funno även anledning undersöka i vad mån en omläggning av utskottens arbetsformer kunde tänkas vara ägnad att påskynda och effektivisera arbetet och därigenom bidra till en förkortning av riksdagstiden. Det framkom därvid, att utskotten bedrovo sitt arbete enligt skilda metoder. Medan sålunda flertalet utskott i jämförelsevis stor omfattning krävde, att sekreterarpersonalen under riksdagstiden skulle frånträda sin huvudtjänst för att kunna helt eller till huvudsaklig del ägna sig åt riksdagstjänstgöringen, tillämpades på andra håll en ordning, som gjorde det möjligt för den anställda kanslipersonalen att förena anställningen i riksdagen med annan tjänst utan att tjänstledighet påkallades annat än i mindre utsträckning.

Det uppmärksammades, att arbetet särskilt vad anginge statsutskottet skulle underlättas om avdelningssekreterarna helt stode till utskottets för-

fogande. En önskvärd omläggning av anställningsformerna för kanslipersonalen i denna riktning mötte emellertid enligt de sakkunniga svårigheter i de gällande avlöningsvillkoren därigenom att rätten till ersättning för mistad avlöning borttagits. Utan att taga ställning till frågan om vilket avlöningssystem, som kunde vara det lämpliga, konstaterade likväl de sakkunniga, att det gällande avlöningssystemet direkt syntes motverka ett effektivt utnyttjande av kanslipersonalen, varför en omläggning redan av den anledningen borde övervägas. Med hänsyn till den i åtskilliga fall konstaterade frånvaron av all ledighet å huvudsysslan borde även finnas anledning att undersöka, om icke kanslikostnaderna kunde nedbringas genom viss inskränkning av antalet kanslitjänster eller genom utbyte av viss med enklare arbetsuppgifter sysselsatt personal mot billigare heltidsanställd arbetskraft.

1948 års riksdag. (Bankoutsk. utl. 10/1948.)

Bankoutskottet vid 1946 års riksdag hemställde till fullmäktige i riksgäldskontoret om utredning av frågan om riksdagsvaktmästarnas anställnings- och avlöningsförhållanden. I samband härmed hemställde utskottet, att fullmäktige måtte låta utreda frågan, i vad mån en reglering av arvodesbeloppen för riksdagspersonalen i övrigt påkallades i anledning av den då förestående löneregleringen för statens tjänstemän.

De av fullmäktige utsedda utredningsmännen, riksgäldsfullmäktigen E. Eriksson och riksgäldskommissarien S. Widlund avgåvo förslag till ordnandet av anställnings- och avlöningsförhållandena för riksdagens vaktmästare ävensom viss kvinnlig biträdespersonal å riksdagens kansli. Förslaget, som biträdades av fullmäktige, antogs av 1947 års riksdag med tillämpning fr. o. m. 1948 års riksdag, varvid riksdagsvaktmästarna underställdes fullmäktige i riksgäldskontoret och underkastades avlöningsreglementet för riksdagens verk.

Sedermera utarbetade utredningsmännen förslag till nya avlöningsbestämmelser för den riksdagens personal, som icke berördes av ovannämnda av riksdagen antagna förslag.

Utredningsmännen erinrade att en av fullmäktige i december 1943 tillsatt kommitté den 10 september 1945 i samband med överlämnande av betänkande med förslag till ordnandet av anställnings- och avlöningsförhållandena för riksdagens vaktpersonal m. m. uppgjort ett förslag till avlöningsbestämmelser för de hos riksdagen anställda tjänstemännen. Detta förslag blev icke föremål för riksdagens prövning. Utredningsmännen hade i sitt förslag upptagit en del detaljfrågor från kommittéförslaget i syfte att förenkla och rationalisera avlöningsbestämmelserna. Därjämte hade införts vissa föreskrifter, som under de senaste åren pläгат meddelas av riksdagen genom årligen fattade beslut.

Utredningsmännens förslag innebar — med bibehållande i princip av gällande personalorganisation och avlöningssystem — att utgående dyrtidstillägg och provisoriska lönetillägg inarbetades i arvoden på så sätt, att de nya månadsarvodena tillsammans med 12 procent rörligt tillägg motsvarade de tidigare utgående totala löneförmånerna, ökade med 48 kronor. Detta belopp skulle utgå som en generell förhöjning av samtliga arvoden; härutöver skulle en arvodesförbättring genomföras beträffande vissa av de mest kvalificerade befattningarna hos riksdagen, nämligen såsom sekreterare i konstitutions-, bevillnings-, banko-, första och andra lag- samt jord-

bruksutskotten samt såsom notarie med sekreteraregöromål med belopp av resp. 96 och 42 kronor för månad.

Å arvodena skulle utgå rörligt tillägg efter samma procenttal som inom statsförvaltningen, varvid de dåvarande maximigränserna för dyrtidstillägget, 400 resp. 900 kronor, föreslogos höjda till 600 resp. 1 200 kronor.

Till den tjänsteman inom kammarens kansli, som vid förfall för sekreteraren bestrider sekreteraregöromål, utgjorde ersättningen 200 kronor för månad varvid berörda ersättning och arvode sammanlagt ej finge överstiga 980 kronor för månad. Ersättningen föreslogos höjd till 210 kronor och maximeringen till 1 170 kronor för månad.

För sekreteraren hos riksdagens kansli skulle arvodesregleringen medföra en höjning av arvodet från 420 till 582 kronor för månad samt för riksdag i stället för 1 680 kronor 2 328 kronor. Föreskriften att arvodet ej skulle utgå för längre tid än fyra månader föresloges utesluten.

Då behov av biträde för maskinskrivning, kollationering o. d. ansågs kunna föreligga inom kamrarnas och utskottens kanslier föreslogo utredningsmännen införande av en ny befattning såsom kanslibiträde med ett månadsarvode av 540 kronor. Utredningsmännen framhöllo dock, att behovet av skrivbiträdespersonal hos riksdagens organ i möjligaste mån borde tillgodoses genom riksdagens ekonomibyrå.

Beslutanderätten om ersättning åt tjänstemän i utrikesutskottet eller i särskilt eller sammansatt utskott föreslogos överlämnad till kanslideputerade.

Tidigare föreskrift om ersättning i sådana fall, då inom ständigt utskott förelegat behov att tillkalla särskilt biträde upptogs icke av utredningsmännen. I stället förordades den praxis som utvecklats att i fall av ovan berört slag anställa ifrågavarande befattningshavare för viss begränsad tid (exempelvis såsom notarie eller notarie med sekreteraregöromål), varvid ersättningen automatiskt utginge efter de allmänna bestämmelserna. I vissa fall — särskilt i fråga om kortare anställning — kunde befattningshavaren anställas inom utskott för viss arbetsuppgift och ersättningen utbetalas enligt räkning, attesterad av utskottets ordförande. Kostnaderna skulle härigenom i vissa fall kunna nedbringas.

Liksom tidigare skulle särskilda tilläggsarvoden kunna utgå till sekreterare i kammare och i ständigt utskott samt till notarie med sekreteraregöromål, under förutsättning att vederbörande ägnade hela sin tid åt riksdagsarbetet. Kanslideputerade skulle äga besluta om nämnda tilläggsarvoden.

Storleken av tilläggsarvodena syntes liksom dittills böra bedömas från fall till fall. Vissa vägledande riktlinjer borde emellertid uppdragas. Tilläggsarvodet borde beträffande statstjänsteman så tillmätas, att det tillsammans med arvodet och därpå utgående rörligt tillägg, överstege vederbörandes lön i statstjänst med ett belopp, motsvarande åtminstone vad som plägar utgå för uppdrag som sekreterare i av Kungl. Maj:t tillsatt kommitté (i regel 240 kronor i månaden). Med hänsyn till de stora kvalifikationerna, som måste ställas på sekreterarna hos kamrarna och de ständiga utskotten, syntes i tilläggsarvodet böra inräknas ett högre belopp, förslagsvis högst 360 kronor. För notarie med sekreteraregöromål syntes tilläggsarvodet böra beräknas efter nyssnämnda belopp av 240 kronor i månaden.

Enligt beslut av 1947 års riksdag ägde vid samma riksdag anställd tjänsteman, som icke var bosatt i Stockholm eller dess förorter åtnjuta resekostnadsersättning för resa i andra klass till och från Stockholm vid riksdags-

tjänstgöringens början och slut ävensom för en hem- och återresa för varje påbörjad trettiodagarsperiod under tjänstgöringstiden.

Beslut om ifrågovarande ersättning hade alltsedan år 1944 fattats för varje riksdag. Utredningsmännen funno lämpligt, att föreskrift i ämnet meddelades i avlöningsbestämmelserna. I samband därmed syntes rätten till fria resor under riksdagstiden böra ökas till att motsvara en för varje hel 15-dagarsperiod av tjänstgöringstiden.

Utredningsmännen medtogo icke i sitt förslag till avlöningsbestämmelser vissa där tidigare intagna föreskrifter rörande tidpunkten för arvodenas upphörande som delvis grundade sig på äldre arbetsförhållanden. Utredningsmännen förutsatte, att ledningen för de olika riksdagsorganen skulle ha sin uppmärksamhet riktad på att tjänstemännen icke bibehöllos i tjänst längre tid än som betingades av arbetets fullgörande.

Genom särskilda beslut av riksdagen ha tjänstemän, som under en längre tid varit sjuklediga, erhållit rätt att uppbära sitt arvode efter visst avdrag. Utredningsmännen föreslogo att det skulle uppdragas åt kanslideputerade att bestämma, om och i vad mån tjänsteman, som erhöle ledighet för sjukdom, därunder borde vidkännas avdrag å sina löneförmåner. Storleken av avdraget borde lämpligen fastställas med utgångspunkt från de avdrag, som tillämpades inom statsförvaltningen.

Utredningsmännen föreslogo vidare att ersättningen för upprättande och korrekturläsning av register för varje lagtima riksdag måtte höjas från 4 500 kronor till 5 500 kronor.

Med hänsyn till att beslutanderätten i vissa fall skulle överflyttas från kamrarna till kanslideputerade föreslogs möjlighet för befattningshavare att hos bankoutskottet genom besvär påkalla prövning av kanslideputerades beslut angående ersättning i vissa fall samt beloppet av befattningshavaren tillkommande löneförmåner vid sjukledighet.

Bankoutskottet ansåg förslaget innebära en godtagbar lösning av arvodesfrågan samtidigt som det tillgodosåg önskemålet om enkla och lättillämpliga regler. Utskottet tillstyrkte därför förslaget. I bland annat följande hänseenden gjorde dock utskottet särskilda uttalanden.

Beträffande i motioner väckt förslag om särskilda traktamentsbidrag åt vissa utanför Stockholm eller dess förorter stationerade tjänstemän ansåg utskottet icke tillräckliga skäl föreligga att generellt medgiva en dylik förman. I den mån kompensation för merkostnader vore påkallad, kunde sådan lämnas i form av tilläggsarvode i anknytning till de grunder, som gälla för tjänstgöringstraktamente åt statliga befattningshavare.

Då det belopp å högst 500 kronor som utgått till biträde vid utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet visat sig otillräckligt, ansåg utskottet lämpligt att kanslideputerade bemyndigades att för ändamålet använda erforderligt belopp.

Riksdagen beslöt i enlighet med bankoutskottets hemställan i dess utlåtande nr 10/1948.

1949 års riksdag. (Bankoutsk. utl. 50/1949.)

Till följd av omläggningen av riksdagens arbetsformer tillkom från och med 1950 års riksdag bland annat ett nytt ständigt utskott, tredje lagutskottet. Därjämte inrättades i stället för de tillfälliga utskotten i vardera kammaren ett s. k. allmänt beredningsutskott. Med anledning härav före-

slog bankoutskottet vissa ändringar i avlöningsbestämmelserna för riksdagens personal. De föreslagna ändringarna godkändes sedan av riksdagen.

Uppräkningen av de ständiga utskotten kompletterades med tredje lagutskottet och bestämmelserna om tillfälliga utskott ersattes med bestämmelser om de allmänna beredningsutskotten, varjämte 3 § 1 mom. kompletterades med enskilt utskott. Arvodet för sekreterare i allmänt beredningsutskott sattes till 870 kronor för månad, motsvarande arvodet för förste kanslist i kammare och kamrerare i statsutskottet. Utöver sekreterare räknade bankoutskottet med att även kanslister skulle anställas. För sådana befattningshavare sattes arvodet till 654 kronor eller samma belopp, som tillkommer kanslist i kammare eller i ständigt utskott. Utskottet framhöll att innan erfarenhet vunnits rörande omfattningen och arten av arbetet i beredningsutskotten det givetvis vore svårt att avvåga arvoden och förutsatte därför att uppmärksamhet ägnades denna fråga vid den av utskottet begärda utredningen rörande de nya arbetsformernas inverkan på tjänstemännens anställnings- och avlöningsvillkor.

Bankoutskottet meddelade vidare, att utskottet till behandling förehaft en framställning från Riksdagstjänstemännens förening om viss kompensations för minskning i arvode under 1949 års riksdags vårsession. Utskottet beslöt, att framställningen icke skulle föranleda någon utskottets åtgärd.

Föreningen hade i sin skrivelse framhållit, att de nya arbetsformerna för riksdagen med vårsessionens avslutning den 31 maj, om höstsession följer, och eljest den 15 juni innebure att den sammanlagda riksdagstiden under året minskats utan att någon motsvarande minskning av arbetsuppgifterna inträtt. Eftersom avlöningen för de hos riksdagen, dess kamrar och utskott anställda tjänstemännen utginge i form av dagersättning (månadsarvoden) komme den nya ordningen att medföra en minskning av avlöningsförmånerna. Föreningen ifrågasatte därför att någon kompensations för denna minskning kunde lämnas. I fråga om den tekniska anordningen härvid kunde tänkas övergång till årsarvoden. Med hänsyn till att den faktiska tjänstgöringstiden avsevärt varierade för olika tjänstemän vore det dock möjligt att kompensationsfrågan borde lösas efter andra linjer.

Vid första föredragning inom bankoutskottet av föreningens framställning beslöts, att utredning skulle verkställas om vårsessionernas tidslängder och de tider, varunder de olika tjänstmannakategorierna uppburit avlöning. Sådan utredning verkställdes inom utskottets kansli. Härvid lades till grund arbetsmängden för kamrarnas personal. Samtidigt antogs att en ökad arbetsmängd i kamrarna också inneburit en stegring av arbetsbördan för utskottspersonalen. Förhållandet mellan av personalen uppburit avlöning, mätt i antalet betalda arbetsdagar, och arbetsmängden, mätt i totala antalet sammanträdestimmar i kamrarna, uträknades och betecknades som *ersättningskoefficient*. Det visade sig härvid att denna koefficient för tioårsperioden 1939—1948 för första kammaren utgjorde 1,02 och för andra kammaren 0,80. Motsvarande siffror för år 1949 voro respektive 0,93 och 0,69. Vid en verkställd beräkning för vårsessionen 1950 erhöles respektive 0,94 och 0,67. Undersökningen visade sålunda att ersättningen för vårsessionen 1949, liksom även för vårsessionen 1950, understigit den genomsnittliga ersättningen under vårsessionerna 1939—1948. Det torde emellertid beaktas att ersättningskoefficienten under den undersökta perioden varierat i båda riktningarna, vilket inneburit, att en lägre ersättning under ett år fått uppvägas av en högre ersättning ett annat år.

De av 1948 års riksdag antagna avlöningsbestämmelserna för riksdagens personal med däri av 1949 års riksdag vidtagna ändringar gälla för närvarande. Antalet tjänstemän å olika befattningar vid 1951 års riksdag framgår av bifogade tablå.

Antalet tjänstemän och arvoden å olika befattningar vid 1951 års riksdag.

<i>I kammaren:</i>	Antal st.	Arvode kr.
Sekreterare	1	1 482
Stomnotarie	1	1 002
Förste stenograf	3	1 002
Stenograf	10	870
Förste kanslist ¹	1	870
Kanslist, tillika registrator	1	762
Kanslist	4	654

<i>II kammaren:</i>	Antal st.	Arvode kr.
Sekreterare	1	1 482
Stomnotarie	1	1 002
Förste stenograf	4	1 002
Stenograf ²	14	870
Förste kanslist	1	870
Kanslist, tillika registrator	1	762
Kanslist	4	654

<i>Konstitutionsutskottet:</i>	Antal st.	Arvode kr.
Sekreterare	1	1 383
Notarie med sekr.-göromål	2	1 104
Notarie	1	726
Kanslist	2	654

<i>Statsutskottet:</i>	Antal st.	Arvode kr.
Sekreterare	1	1 482
Notarie med sekr.-göromål	6	1 104
Kamrer	1	870
Registrator	1	762
Notarie	4	726
Kanslist	3	654

<i>Bevillningsutskottet:</i>	Antal st.	Arvode kr.
Sekreterare	1	1 383
Notarie med sekr.-göromål	2	1 104
Notarie	1	726
Kanslibitråde	1	540

<i>Bankoutskottet:</i>	Antal st.	Arvode kr.
Sekreterare	1	1 383
Notarie med sekr.-göromål	1	1 104

¹ Arvode som sekr. ersättare 210 kr.

² En stenograf, arvode som sekr. ersättare 210 kr.

	Antal st.	Arvode kr.
Första lagutskottet:		
Sekreterare	1	1 383
Notarie med sekr.-göromål	1	1 104
Andra lagutskottet:		
Sekreterare	1	1 383
Notarie med sekr.-göromål	1	1 104
Tredje lagutskottet:		
Sekreterare	1	1 383
Notarie med sekr.-göromål	1	1 104
Jordbruksutskottet:		
Sekreterare	1	1 383
Notarie	1	726
Första kammarens allmänna beredningsutskott:		
Sekreterare	1	870
Kanslist	1	654
Andra kammarens allmänna beredningsutskott:		
Sekreterare	1	870
Kanslist	1	654
Riksdagens kansli:		
Sekreterare	1	200 ¹
Biträdande tryckeriföreståndare	1	345
Korrekturläsare	9 ²	690

Å riksdagens ekonomibyrå finnas dessutom anställda 2 st. e. o. kansli-biträden, som stå till riksdagens förfogande för maskinskrivning.

¹ Arvodet (582) nedsatt på grund av annan anställning i riksdagen.

² Arvodet för en tionde korrekturläsare användes för avlöning av tillfälligt inkallad personal.